

FINANSMINISTERIET

Europa 2020 -strategin

Finlands nationella program
våren 2014

16b/2014

Ekonomiska och finanspolitiska översikter

FINANSMINISTERIET

Europa 2020 -strategin

Finlands nationella program, våren 2014

441 002

Trycksak

FINANSMINISTERIET

PB 28 (Snellmansgatan 1 A) 00023 STATSRÅDET

Telefon 0295 16001 (växeln)

Internet: www.finansministeriet.fi

Layout: Anitta Heiskanen /FM, informationen

Juvenes Print – Finlands Universitetstryckeri Ab, 2014

Presentationsblad

Utgivare och datum	Finansministeriet, april 2014	
Författare	Finansministeriet, ekonomiska avdelningen	
Publikationens titel	Europa 2020 –strategin, Finlands nationella program, våren 2014	
Publikationens andra versioner	Publikationens språkversioner: finska: Europa 2020 - strategia, Kansallinen ohjelma, Kevät 2014 (16a/2014) engleska: Europe 2020 Strategy, Finland's National Programme, (16c2014)	
Publikationsserie och nummer	Finansministeriets publikationer 16b/2014	
Beställningar/distribution	Publikationen finns i PDF-format på www.vm.fi/svenska . Anvisningar för beställning av en tryckt version finns på samma adress.	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Juvenes Print – Finlands Universitetstryckeri Ab, 2014	
ISBN 978-952-251-567-4 (hft.) ISSN 1459-3394 (hft.) ISBN 978-952-251-568-1 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sidor 54	Språk Svenska

Sammandrag

Europeiska rådet godkände ekonomi- och sysselsättningsstrategin år 2010. Visionen i Europa 2020-strategin som sträcker sig till år 2020 är smart, hållbar och engagerande tillväxt. I strategin fastställs målsättningar för sysselsättningen, forsknings- och utvecklingsutgifterna, klimatet, utbildningen och bekämpningen av fattigdom som gäller hela EU. Varje medlemsland fastställer sina egna nationella mål.

Finlands nationella mål är att höja sysselsättningsgraden bland 20-64-åringa till 78 procent, att bevara målnivån för forsknings- och utvecklingsutgifterna på 4 procent, att uppnå de inom EU överenskomna klimat- och energimålsättningarna, att hålla andelen högskoleexaminerade 30-34-åringar vid 42 procent, att minska på skolavbrytandet bland 18-24-åringa till 8 procent samt att minska på antalet människor som hotas av fattigdom och utslagning.

Europeiska rådet har under 2012 och 2013 för samtliga medlemsländers del fastställt rekommendationer som styr det nationella beslutsfattandet. Rekommendationerna åt Finland gäller den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet, produktiviteten inom den offentliga servicen, minskandet av arbetslösheten och höjningen av den faktiska pensionsåldern, ökandet av konkurrensen samt mångsidigare företagsstrukturer och löneutveckling.

Regeringen överläter nu det sjätte nationella Europa 2020-programmet. I programmet beskrivs hur de nationella målen ska uppnås och hur EU:s rekommendationer tagits i beaktande. Uppgifterna som ges i programmet möjliggör detaljerad granskning av Finland på EU-nivå.

Innehåll

1	Inledning	9
2	Makroekonomiska läget och scenariot	11
2.1	Makroekonomiska utsikterna under programperioden	11
2.2	De strukturella reformernas makroekonomiska verkningar	12
3	Verkställandet av landspecifika rekommendationer	15
3.1	Den offentliga ekonomins hållbarhet på längre sikt	15
3.2	De offentliga tjänsternas produktivitet.....	17
3.3	Sänkning av arbetslösheten och höjning av den faktiska pensionsåldern	20
3.4	Ökning av konkurrensen	25
3.5	Mångsidigare företagsstrukturer och löneutvecklingen.....	27
4	Framskridningen med uppnåendet av de nationella målsättningarna i Europa 2020 -strategin	37
4.1	Sysselsättningsmålet.....	37
4.2	Forsknings- och utvecklingsmålet	39
4.3	Klimat- och energimålet	41
4.4	Utbildningsmålsättningar	43
4.5	Fattigdomsmålet	46
5	Andra reformer och användningen av strukturfonderna	49
6	Institutionella frågor och samarbetsparters deltagande	51

1 Inledning

Finland står inför två stora utmaningar. De ekonomiska tillväxtutsikterna är svaga och den offentliga ekonomin har ett omfattande hållbarhetsunderskott. Finland har tappat mark på den globala marknaden på grund av strukturella omvandlingar inom industrin. Hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin beror främst på det snabba befolkningsåldrandet. Äldreförsörjningskvoten försvagas synnerligen hastigt under innevarande årtionde och den nästa. Ändringen i åldersstrukturen minskar på antalet arbetsföra medborgare och utökar de åldersbundna utgifterna.

Regeringen svarar mot dessa utmaningar med omfattande anpassningar, strukturella reformer inom den offentliga sektorn samt ett tillväxtprogram, vilka fastslogs vid budgetmanglingen den 24-25 mars 2014. Regeringen beslutade i anslutning till planen för de offentliga finanserna om betydande satsningar i stödande av tillväxt. Statliga medel kommer att användas på ett mera produktivt sätt än i dagsläget. Man kommer bland annat att sälja statlig fastighetsegendom som förvaltas av Senatfastigheter och Forststyrelsen samt genomföra försäljningar av statsägda börsbolag och andra åtgärder i syfte att öka på statens intäktsföring. Den extra intäktsföringen jämfört med de tidigare besluten uppgår under 2014-2015 till ca 1,9 miljarder euro. Huvuddelen av den extra intäktsföringen riktas till amortering av statsskulden, men en del används även till betydande tillväxtsatsningar som gör anspråk på sammanlagt 600 miljoner euro under 2014-2015. De viktigaste satsningarna anknyter till kreativitets- och innovationsinvesteringar som skapar ny tillväxt och framtidsutsikter samt till snabbt sysselsättande trafik- och byggprojekt.

Strukturreformprogrammet överenskomms vid budgetmanglingen den 29 augusti 2013. Målet är att förstärka tillväxtförutsättningarna och att överbrygga hållbarhetsunderskottet genom att förstärka sysselsättningen, tillväxten och att förbättra den offentliga servicens produktivitet. Målet med de strukturella reformerna är att säkerställa finansieringen av offentliga tjänster och förmåner. Programmets effektivitet, liksom ekonomisk tillväxt och de strukturella reformerna understöds av en tvåårig återhållsam arbetsmarknadsuppbyggnad.

Åtgärderna som presenterats i detta nationella reformeringsprogram motsvarar på många sätt riktlinjerna i Europeiska kommissionens årliga tillväxtutredning från 2014. Syftet med finanspolitisk sanering är att förstärka tillväxtförutsättningarna. Främjandet av tillväxt och konkurrenskraft spelar en väsentlig roll i reformeringsprogrammet. Särskild uppmärksamhet fästs vid sysselsättandet av unga och långtidsarbetslösa. Inom den offentliga förvaltningen ligger fokus på reformeringen av kommunsektorn samt social- och hälsovårdssystemet.

I detta nationella reformeringsprogram prioriteras i enlighet med Europeiska rådets styrning från våren 2014 åtgärder som ökar konkurrenskraften, förbättring av arbetsmarknadernas funktion samt förebyggande av ungdomsarbetslöshet. Dessutom försöker man ge konkreta och ambitiösa svar på de landspecifika rekommendationerna samt Europeiska kommissionens senaste djupanalys av Finland.

Strukturpolitiskt program för förstärkning av ekonomins tillväxtförutsättningar och överbryggande av hållbarhetsunderskottet inom de offentliga finanserna.

Åtgärderna som syftar till att minska på hållbarhetsunderskottet har av hävd indelats i direkta åtgärder som anpassar inkomsterna och utgifterna, och i strukturella åtgärder som påverkar sysselsättningen, produktiviteten och tillväxten på längre sikt. De direkta åtgärderna för minskandet av underskottet är viktiga, men det är varken möjligt eller förnuftigt att täcka hela underskottet med hjälp av dem. Underskottet kan inte fås under kontroll utan strukturella reformer och förstärkning av tillväxtförutsättningarna.

Det strukturella reformeringsprogrammet baserar sig på konkreta åtgärder som förstärker det ekonomiska tillväxtunderlaget och den offentliga servicens produktivitet, höjer på sysselsättningen och löser den offentliga ekonomins hållbarhetsproblem. Målet om att överbrygga hela hållbarhetsunderskottet uppdelas i konkreta delmålsättningar som gäller statsfinanserna, kommunernas ekonomi, arbetskarriärerna och utbudet av arbete, strukturell arbetslöshet, höjning av produktiviteten och konkurrenskraften inom hela ekonomin samt höjning av produktiviteten inom den offentliga serviceproduktionen. Åtgärderna för uppnåendet av målen riktas speciellt mot de institutionella ramarna för ekonomisk verksamhet och de incitament de skapar. Regeringen ser till att de konkreta åtgärderna även är förenliga med regeringsprogrammets prioriteringar om minskning av inkomst-, välfärds- och hälsoskillnaderna.

2 Makroekonomiska läget och scenariot

Den internationella ekonomin har sänt uppmuntrande signaler på sistone, även om tillväxten fortfarande är skör och läget varierar stort mellan olika områden. Tillväxten förstärks i Förenta staterna. I Kina kommer den att avta, och i Japan kommer tillväxten inte att öka under prognosperioden.

Läget på euroområdet är fortfarande känsligt, och mera utsatt för negativa chocker än normalt. Tillväxten är fortfarande mycket blygsam och även de minsta negativa faktorerna kan fortfarande kväsa den spirande tillväxten.

Finlands totalproduktion minskade enligt preliminära uppgifter med 1,4 procent år 2013. Detta var redan det andra året i rad med ekonomisk kräftgång. Totalproduktionen minskade med 0,3 procent från året innan under det sista kvartalet 2013.

2.1 Makroekonomiska utsikterna under programperioden

De strukturella omvandlingarna har fortsatt inom industrin och hela ekonomin samtidigt som den Finländska ekonomin krympt, vilket även påverkat de långsiktiga tillväxtutsikterna. Tillväxten förväntas tillta något i år, men den beräknas förbli långsam även på medellång sikt.

Totalproduktionen i Finland kommer enligt prognosen att öka med 0,5 % år 2014. En konjunktursväng förutspås inträffa under årets gång. Nettoexportens kontribution är klart positiv och utgör den största enskilda faktorn som bidrar till tillväxten. Den privata konsumtionen kommer inte att öka alls i år på grund av den svaga reella köpkraftsutvecklingen, de dystra framtidsutsikterna och arbetsmarknadsläget. De privata investeringarna minskar ytterligare och deras BNP-andel minskar redan till 15,5 procent. Industriproduktionen upphör att minska och i år uppnås en ökning med 1,4 procent. Arbetslöshetsgraden stiger ytterligare. I år beräknas den genomsnittliga arbetslöshetsgraden bli 8,4 %. Sysselsättningen minskar också med 0,4 % jämfört med året innan. Produktiviteten utvecklas tämligen långsamt mätt med antalet utförda arbetstimmar.

Tillväxten beräknas öka till 1,4 % år 2015. Tillväxtunderlaget utvidgas och de offentliga investeringarna kommer att vara den enda efterfrågepost som drar ner på tillväxten. Exporten kommer att öka med över 4 % tack vare en tydlig återhämtning inom världsekonomin, och importen ökar också med dryga 3 % tack vare inhemsk efterfrågan. Den privata kon-

sumtionen ökar tack vare bättre utveckling av de reella inkomsterna och förstärkta framtidsförväntningar, vilket även återspeglar sig i minskningen av hushållens spargrad. Det betydande är att hushållens skuldgrad inte längre ökar. De privata investeringarna beräknas öka avsevärt tack vare både maskin- och anordningsinvesteringar och bygginvesteringar. De offentliga investeringarna minskar däremot ytterligare. Arbetsmarknadsläget förblir fortfarande svagt och arbetslöshetsgraden förväntas ligga så gott som på innevarande års nivå trots att den helhetsekonomiska aktiviteten ökar. Arbetsmarknaderna lider fortfarande av stora matchningsproblem. Inflationen beräknas fortfarande förbli klart under två procent.

Tillväxten kommer att bli 1,8 % år 2016. Totalproduktionens tillväxthastighet beräknas överskrida ekonomins potentiella produktionstillväxt trots den historiskt långsamma tillväxthastigheten, vilket beror på att nivån för totalproduktionen på grund av underutnyttjandet av de ekonomiska resurserna fortfarande är lägre än den potentiella produktionen. Ekonomins tillväxtpotential påverkas av demografiska faktorer, bristen på investeringar samt förändringarna inom produktionsstrukturen.

Ekonomi beräknas växa med 1,5 % år 2017 och med 1,4 % år 2018. Produktionsgapet förväntas bli överbryggt 2018. Totalproduktionens volym kommer på grund av programperiodens långsamma tillväxt inte att uppnå 2008 års nivå förrän 2018.

Effektiviseringen av arbetsmarknadernas funktion hör till de viktigaste inhemska utmaningarna. Sysselsättningsutvecklingen var förhållandevis positiv under den djupa recessionen 2009. Detta berodde delvis på företagets sunda balanser i början av recessionen. Försvagningen av sysselsättningen som började mot slutet av 2012 fortsatte under hela fjolåret. Minskningen var allra kraftigast under det tredje kvartalet 2013, varefter den årliga förändringen avtog något. Antalet sysselsatta minskade sammanlagt med 1,1 procent jämfört med året innan. Sysselsättningen minskade på bred front, eftersom den till skillnad från året innan började minska även inom servicebranscherna. Inom industrin har sysselsättningen minskat femte året i följd. Antalet sysselsatta inom industrin har minskat med nästan 70 000 personer sedan 2008.

Sysselsättningsläget förväntas bli bättre först 2015. Ökningen av antalet sysselsatta förblir dock liten, blott 0,4 procent. Sysselsättningen förbättras fortfarande långsamt år 2016 trots den mera omfattande ökningen av produktionen. Antalet sysselsatta ökar med 0,7 procent.

2.2 De strukturella reformernas makroekonomiska verkningar

Flera av åtgärderna som omnämns i programmet har helhetsekonomiska konsekvenser. Konsekvenserna från det strukturpolitiska programmet från november 2013 och åtgärderna som fastslås i samband med rambeslutet våren 2014 har inte kunnat bedömas noggrannare ännu. Textlådan nedan redogör för det strukturpolitiska programmets åtgärder på allmän nivå.

De viktigaste åtgärderna i regeringens strukturpolitiska program

Regeringen beslutade i samband med planen för de offentliga finanserna om verkställandet av det strukturpolitiska programmet. I det strukturpolitiska programmet uppdelas målet om att överbygga hela hållbarhetsunderskottet i konkreta delmålsåtgärder som gäller statsfinanserna, kommunernas ekonomi, höjningen av produktiviteten inom den offentliga serviceproduktionen, arbetskariärerna och utbudet av arbete, strukturell arbetslöshet samt produktionspotentialen och konkurrenskraften inom hela ekonomin. Det strukturpolitiska programmets centrala åtgärder har uppräknats nedan:

1. Balansering av kommunalekonomin (2 md euro)

- Minskning av kommunernas uppgifter och förpliktelser 1 md
- Kommunernas egna åtgärder (effektivisering och skatteförhöjningar) 1 md
- Ändring av kommunallagen (2015), skyldigheten att täcka underskottet och det nya styrsystemet

2. Den offentliga servicens produktivitet ökar i genomsnitt med 0,5 % om året

Ifall produktiviteten ökar med 0 % ökar personalbehovet på grund av sote-servicen med 3 000 personer om året. Med en produktivitetsökning på 0,5 % blir ökningsbehovet 1 000/år.

- Reformering av social- och hälsovården
- Styrsystemet för kommunalekonomi tar produktivetsmålet i beaktande
- Krav om produktivitetsökning på 0,5 % även inom statsförvaltningen

3. Arbetskariärerna förlängs med 2 år

Arbetskariärerna förlängs med 1½ år i slutet och med ½ år i början (inkl. avbrott i karriärerna).

- Arbetsmarknadsorganisationernas ställningstagande 19.3.2014: "... uppgörelsen förlänger den genomsnittliga pensionsåldern åtminstone till 62,4 år före 2025. Detta minskar på hållbarhetsunderskottet med drygt 1 procentenhet." "Uppgörelsen färdig före hösten 2014".
- Början (1): statsandelsgrunderna för examina på andra stadiet begränsas till det uppsatta målet (3 år).
- Början (2) & avbrott: begränsning av studiestödtiden, högskoleincitament, alternering, hemvård

4. Strukturella arbetslösheten minskas med 1 %-enhet

- Aktivering av sysselsatta och snabb sysselsättning (ändring av förfaringsätt)
 - flera arbetserbjudanden, utanför det egna yrkesområdet efter 3 månaders arbetslöshet
 - om arbete eller aktiveringsåtgärder avböjs, ska sanktioner tillämpas konsekvent
- Ifall sysselsättandet inte effektiviseras enligt förväntningarna – förslag till tilläggsåtgärder vid budgetmanglingen i augusti
- Ökad lönsamhet för arbetandet (skyddsdelarna i arbetslöshetsskyddet och bostadsbidraget)

5. Höjning av produktionspotentialen med 1½ procent

- Långvarig, återhållsam löneuppgörelse
- Metropolområdets bostadsmarknad: 5 års tomtreserv i metropolområdet, möjlighet till sanktioner om det inte sker, större möjligheter för arbetspensionsbolagen att finansiera bostadsproduktion direkt från och med 2015; s.k. modellen för 20 års hyresbostadsbyggande
- Nationella ICT-servicekanalen (första tjänsterna 2015)
- Påskyndande av investeringstillståndsförfarandet

3 Verkställandet av landspecifika rekommendationer

3.1 Den offentliga ekonomins hållbarhet på längre sikt

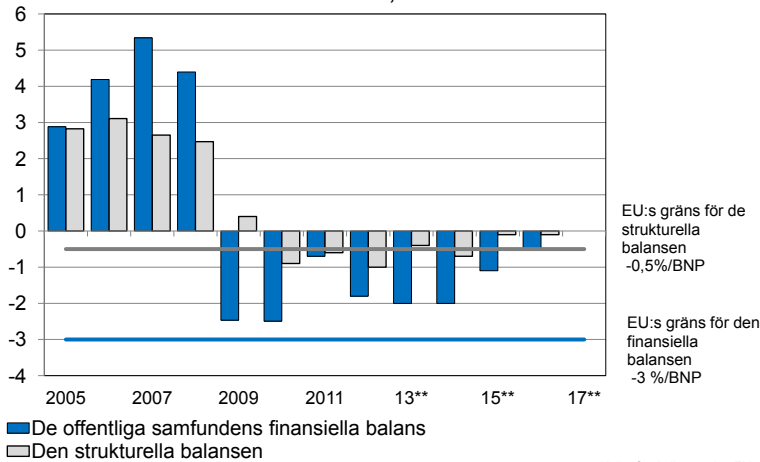
EU:s rekommendation 1: att tillämpa tillväxtfrämjande finanspolitik och att bevara den offentliga ekonomins stabilitet på ett planmässigt sätt genom att säkerställa att det medelfristiga målet uppnås under programperiodens gång; att fortfarande göra en årlig bedömning av hållbarhetsunderskottet som beror på befolkningsåldrandet och att anpassa de offentliga inkomsterna och utgifterna till de långsiktiga målsättningarna och behoven; att sörja för kostnadseffekterna och hållbarheten hos långvården och att fästa ännu större uppmärksamhet vid förebyggande, rehabilitering och självständigt boende.

Tillväxtfrämjande finanspolitik

Statsminister Jyrki Katainens regering har satt som mål för sin finanspolitik att förstärka ekonomins tillväxtförutsättningar och att säkerställa välfärdssamhällets finansiella underlag så att den offentliga ekonomin vilar på ett hållbart underlag. Regeringen har under sin period i olika sammanhang beslutat om direkta utgiftsminskande och inkomstsökande åtgärder som på 2017 års nivå uppgår till ungefär 6,8 miljarder euro netto, dvs. 3,1 procent i förhållande till totalproduktionen.

I stabilitetsprogrammet från våren 2013 fastslogs ett nytt medelfristigt mål för Finlands offentliga ekonomi. Målet är ett strukturellt underskott på högst 0,5 % i förhållande till totalproduktionen. Den offentliga ekonomins underskott kommer enligt Finansministeriets prognos inte att avvika i nämnvärd mån från den medelfristiga målsättningen.

Offentliga samfundens finansiella överskott och strukturella överskott i förhållande till BNP, %

Målet med ekonomi- och finanspolitiken är också att överbrygga hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin. Finansministeriet uppskattade underskottet till 3,0 % av BNP på 2018 års nivå i mars 2014. 2,2 procentenheter av hållbarhetsunderskottet beror på ökningen av de åldersbundna utgifterna.

Tillväxten och de tillväxtstödande strukturella reformerna är nyckeln till hållbara offentliga finanser. Den överskådliga tillväxten och elimineringen av produktionsgapet räcker inte till för att avhjälpa hållbarhetsunderskottet. Det strukturpolitiska programmet måste verkställas på det sätt som regeringen planerat. Reformernas positiva inverkan på tillväxten och den offentliga ekonomins hållbarhet realiserar i regel först på längre sikt.

Regeringen beslutade vid sina förhandlingar om planen för de offentliga finanserna i mars 2014, i syfte att se till att statens skuldsatthet tyglas på ett trovärdigt sätt och inom en realistisk tidsram, om nya åtgärder som minskar på statens utgifter och ökar på inkomsterna med 2,3 miljarder euro på 2018 års nivå. Regeringen beslutade samtidigt att överlämna samtliga nödvändiga lagändringar till riksdagen under innevarande valperiod. Dessa åtgärder räcker också till för att uppfylla de målsättningar för skötseln av den offentliga ekonomin som EU-fördragen satt upp.

Långvårdens kostnadseffekter och hållbarhet

Lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (s.k. äldreservicelagen) trädde i kraft den 1 juli 2013. Syftet med lagen är att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand samt dess delaktighet i utvecklandet av tjänsterna

i kommunen. Dessutom förbättras de äldres möjligheter att få högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster.

Den förnyade kvalitetsrekommendation om säkerställande av gott åldrande och förbättring av servicen som gavs ut i juli 2013 konkretiserar målsättningarna med äldreservicelagen. Den behandlar bl.a. delaktighet, boende, tryggheten av ett handlingskraftigt åldrande, personal samt ledande.

Social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för minskning av anstaltsvård av äldre och för ökning av hemservice blev färdig i februari 2014. Planen är ett led i regeringens strukturpolitiska program och det har som mål att förändra strukturen hos äldrevården i en riktning bort från anstaltsvård i syfte att minska på kostnadsökningarna då antalet äldre ökar.

3.2 De offentliga tjänsternas produktivitet

EU:s rekommendation 2: att se till att de administrativa reformerna i samband med den pågående kommunreformen genomförs effektivt så att produktiviteten kan förbättras och kostnadsbesparingar uppnås inom den offentliga servicen, inklusive social- och hälsovårdstjänsterna

Regeringen har förbundit sig till att minska på kommunernas uppgifter och förpliktelser med sammanlagt en miljard euro. Kommunerna ska dessutom med egna åtgärder, bl.a. genom förbättring av produktiviteten och skattefinansiering uppnå besparingar om en miljard euro på 2017 års nivå. Inom undervisnings- och kulturväsendet ska man förnya finansieringssystemet för utbildning på andra stadiet och bereda effektiviseringen av utbildningsnätverket. Minskningarna består inom social- och hälsovården av minskning eller lättande av flera uppgifter och förpliktelser. Överlappningar ska elimineras och effektiviteten hos kommunernas administration och servicestrukturer förbättras.

Reformeringen av kommun- och servicestrukturen

Enligt kommunstrukturlagen som trädde i kraft sommaren 2013 ska kommunerna utreda sammanslagningar inom områden som uppfyller utredningskriterierna. Tidsfristen för utredningsskyldigheten kopplades till ikraftträdandet av lagen om ordnande av social- och hälsovården så att utredningstiden löper ut tidigast efter sex månader från att lagen trätt i kraft. De kommuner som genomfört tillräckliga utredningar och sammanslagningsbeslut inom den utsatta tiden är berättigade till statens sammanslagningsunderstöd, annat förändringsstöd samt kompensation för statsandelsförluster.

Staten har, i syfte att förverkliga kommunstrukturlagens utredningsskyldighet, beslutat att tillsätta särskilda kommunindelingsutredare för de största stadsregionerna (12). Dessa utredningar pågår redan med undantag av några stadsregioner. För övriga områdesdel kommer staten skilt att utvärdera behovet av särskilda kommunindelingsutredningar.

Regeringens omfattande kommunreform och den tillhörande reformeringen av handlingsätten inom social- och hälsovården förbättrar den offentliga servicens kvalitet och genererar besparingar.

Reformeringen av kommunernas statsandelssystem

Kommunernas statsandelssystem förnyas från och med ingången av 2015. Kommunernas uppgifter och förpliktelser samt finansieringen av dem samordnas. Målet är en finansieringsmodell som uppmuntrar till ekonomisk verksamhet och effektivt ordnande av service. Det förnyade systemet ska tillämpas i den nya kommun- och servicestrukturen och den är i regel kostnadsneutral i kommunsammanslagningssituationer.

Produktivetsmålsättningarna i basserviceprogrammet

Statens och kommunernas gemensamma basserviceprogram sätter upp tre slags produktivetsmål för kommunerna, samkommunerna och andra serviceanordnare. Det viktigaste målet gäller ökningen av kommunernas omkostnader. I basserviceprogrammet som antogs våren 2012 fastslogs som mål att kommunernas omkostnader får öka i genomsnitt med högst 0,4 % på årlig nivå före 2020, och kumulativt med 4 procent, under förutsättning att kommunernas och samkommunernas uppgifter är samma som 2010.

Kommunernas uppgifter ökade kalkylmässigt sett med 78 miljoner euro år 2012, och kommunsektorns omkostnader ökade nominellt med 5,0 procent. Då den nominella ökningen justeras med prisindexet och uppgiftsändringarna blir resultatet att omkostnaderna ökat med 1,28 procent mera än den eftersträvade nivån på 0,4 % om året.

Utvecklingsutsikterna för kommunalekonomin 2015-2017 har utvärderats i basservicebudgeten från hösten 2013. Uppgifterna som publicerats i februari 2014 om utvecklingen 2013 visar att kommunernas och samkommunernas årsbidrag förstärkts något mera än väntat, främst tack vare en oväntat positiv utveckling av skatteintäkterna. Ökningen av skatteinkomsterna påverkades av ändringarna i utdelningsandelarna. Kommunernas omkostnader ökade också långsammare än väntat. Basserviceprogrammet ersätts av det nya styrsystemet för kommunalekonomin. Beredningen av de finansiella ramarna för kommunalekonomin framskrider i enlighet med regeringens beslut av den 29 november 2013. Statsrådets förordning om planen för de offentliga finanserna trädde i kraft den 14 februari 2014. Bestämmelserna om uppställandet av sektorspecifika balansmål för styrningen av kommunalekonomin och en utgiftsram för kommunalekonomin träder i kraft den 1 januari 2015. Den nya styrmodellen för kommunalekonomin kan alltså tas i bruk 2015.

Främjandet av kommunproduktiviteten och effektiviteten

Bakgrunden till kommunernas produktivets- och effektivitetsarbete utgörs av omfattande utmaningar. Den demografiska förändringen ökar efterfrågan på social- och hälsovårdstjänster och konkurrensen om den minskande arbetskraften.

Våren 2012 inleddes ett projekt syftar till att stödja och förstärka produktivets- och effektivitetsfrämjandet i kommuner och samkommuner. Under 2013 har man skapat mätare för kommunproduktivitet, grundat en kommunproduktivitetsdatabank till stöd för arbetet, berett en för kommunerna avsedd handbok om mätning av kommunproduktivitet och effektivitet samt ordnat nätverkssammanträden åt kommuner som utför produktivetsarbete.

Social- och hälsovårdstjänsterna

Regerings- och oppositionspartierna kom den 23 mars 2014 överens om att man i Finland genomför en grundlig reformering av social- och hälsovårdstjänsterna i syfte att trygga finländarnas viktigaste välfärdstjänster under kommande årtionden. Målet är att samtliga social- och hälsovårdstjänster ordnas av fem starka regionala organisatörer. Dessa områden baserar sig på specialupptagningsområdena som inrättats enligt lagen om specialiserad sjukvård. Regionerna utnyttjar existerande strukturer.

De nya områdena som svarar för social- och hälsovården skapar en enkel förvaltning för sote-tjänsterna. Förvaltningsmodellen för de nya organisatörerna är en samkommun. Finansieringen kommer från kommunerna enligt en betonad kapitationsprincip. Reformen drivs emellertid vidare tillsammans med den redan pågående finansieringsutredningen inom social- och hälsovården som en separat helhet. Den nationella styrningen förstärks samtidigt i syfte att säkerställa regional jämställdhet och ekonomisk effektivitet.

Målet är en fullständig integration av social- och hälsotjänsterna i en stark regional aktör som leder till en oavbruten helhet med tanke på människors välfärd och hälsa. Integreringen av social- och hälsotjänsterna och tillräckligt stora befolkningsunderlag har en betydande positiv inverkan på hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin.

Ansaret för social- och hälsotjänsterna ligger i fortsättningen hos fem områden. Kommunerna deltar även i fortsättningen i serviceproduktionen. Närtjänsterna, såsom hälso-centralerna, hemservicen för äldre eller socialvårdstjänsterna förblir även i fortsättningen nära människorna.

En framställning som baserar sig på besluten ska bli färdig före utgången av maj, efter vilket den sänds på remiss i juni. Riksdagsbehandling följer på hösten. De nya områdena som svarar för social- och hälsoservicen inleder sin verksamhet den 1 januari 2017.

Jourförordningen

Ökningen av vårdmöjligheterna och de följaktligen ökande kompetenskraven har tillsammans med koncentrereringen av befolkningen i tillväxtcentra lett till att akutvården koncentrerats till akutmottagningarna vid de största sjukhusen. Förordningen om akutvård som undertecknades i augusti 2013 fastställer kvalitetskriterier för god jourvård. En indirekt följd är att framför all jouden inom den specialiserade sjukvården koncentreras till sjukhusen. Utvecklingen möjliggör förutom vårdkvalitet även kostnadseffektivt utnyttjande av resurser. Förordningen träder i kraft vid ingången av 2015.

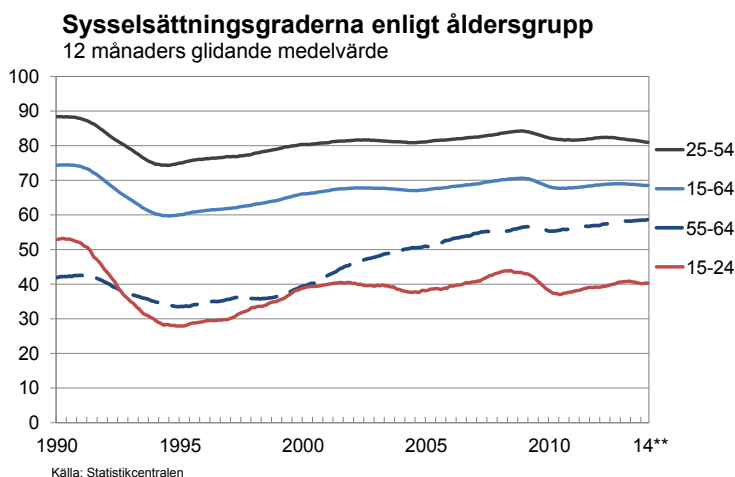
3.3 Sänkning av arbetslösheten och höjning av den faktiska pensionsåldern

EU:s rekommendation 3: att verkställa ytterligare åtgärder i syfte att höja sysselsättningen bland äldre arbetstagare, även genom förbättring av deras sysselsättbarhet och åtstramning av kanalerna för tidig avgång från arbetsmarknaden och genom höjning av den faktiska pensionsåldern eller koppling av pensionsförmånerna till den beräknade livslängden; att genomföra pågående åtgärderna för förbättring av ungas och långtidsarbetslösas arbetsmarknadsläge med särskild fokus på utvecklandet av relevant kompetens samt noggrann uppföljning av åtgärdernas effektivitet

Målet i regeringsprogrammet är att sysselsättningsgraden bland 15–64-åringa höjs till 72 procent och att arbetslöshetsgraden sänks till 5 procent före utgången av valperioden våren 2015. Ingetdera av målen håller på att förverkligas eftersom tillväxten varit betydligt svagare under de senaste åren än man förutspått sommaren 2011 då regeringsprogrammet utarbetades. Sysselsättningsgraden sjönk till 68,5 procent år 2013 och arbetslösheten steg till 8,2 procent.

Sysselsättningsgradens utveckling inom olika åldersgrupper

Sysselsättningen har förbättrats avsevärt bland äldre arbetstagare, 55–64-åringa, under 2000-talet, även om sysselsättningsgraderna inom de övriga åldersgrupperna förblivit så gott som oförändrade. Sysselsättningsgraden sjönk inom samtliga åldersgrupper under recessionen som efterföljde finanskrisen 2009, men särskilt kraftigt bland unga. Sysselsättningen bland unga reagerar känsligt på konjunkturförändringar eftersom unga t.ex. på grund av studerandet har flera alternativ till sysselsättning. Under de senaste två åren har

sysselsättningsgraden utvecklats allra sämst bland de som befinner sig i mitten av arbetskarriären (25-45-åriga) men förbättrats bland unga och äldre.

Förbättring av arbetsmarknadernas funktion

Det strukturpolitiska programmet inkluderar en åtgärdsdel som syftar till att förbättra arbetsmarknadens funktion. Åtgärderna riktas mot utvecklandet av arbetsförmedlingen och ändring av arbetslöshetsstödsvillkoren.

TE-centralerna är enligt anvisningarna som trädde i kraft i slutet av 2013 förpliktade att öka antalet arbetserbjudanden åt unga. Arbetserbjudanden görs åt alla arbetslösa som har tillräckliga arbetsmarknadsfärdigheter. Med hjälp av arbetserbjudandena förbättras även de arbetslösas regionala och professionella rörlighet. Arbetserbjudandena är därför mera omfattande regionalt, och de gäller efter det tre månader långa skyddet för yrkesskicklighet även allt flera yrkesområden. En arbetslös arbetssökande är skyldig att söka och att ta emot arbete som erbjuds. Arbetslöshetsskyddsstraff som har ett samband med arbetssökandet tillämpas på ett konsekvent sätt. Arbetslöshetsskyddslagen ändras så att en arbetsplats som erbjuds ska tas emot även utanför pendlingsområdet, ifall resetiden åt det ena hållet inte överskrider 1,5 timmar med kollektivtrafikmedel. Lagändringen träder i kraft vid ingången av 2015.

Arbetslagarnas yrkeskompetens främjas med en ny handlingsmodell som trädde i kraft vid ingången av 2014. Arbetsgivaren har möjlighet att få skatteavdrag eller andra incitament för utbildningen av anställda. Det ekonomiska incitamentet omfattar tre utbildningsdagar per år per arbetstagare. För företagets del är skatteavdraget 50 procent för de genomsnittliga lönekostnaderna under utbildningsdagarna.

Förbättring av de ungas arbetsmarknadsställning

Verkställningen av ungdomsgarantin började vid ingången av 2013. Det betyder att varje under 25-årig och varje under 30-årig nyexaminerad erbjuds en utbildnings-, arbetspraktik-, arbetsverkstads- eller arbetsplats inom tre månader från anmälningen som arbetslös arbetssökande. Ungdomsgarantin inkluderar även en utbildningsgaranti som säkrar en utbildningsplats åt samtliga unga som avslutat grundskolan. Ungdomsgarantin inkluderar även kompetensprogrammet för unga vuxna som genomförs 2013-2016. Ungdomsgarantin förverkligas i omfattande samarbete mellan olika förvaltningsområden och aktörer. Åtgärderna och anslagen för ungdomsgarantin har presenterats ingående i det nationella reformeringsprogrammet 2013.

Ungdomsgarantin förstärktes under 2013 speciellt genom utveckling av utbildningsgarantin. I juni 2013 fattades besluten om yrkesinriktad grundläggande utbildning under 2014-2016. Genom besluten förstärktes utbudet av yrkesinriktad utbildning i områden med det största antalet unga som behöver utbildning och behov av arbetskraft. Studerandeurvalet har utvecklats i syfte att stödja snabb inledning av studier på andra stadiet.

Regeringen fastslog i sitt strukturpolitiska program ytterligare åtgärder för förstärkning av ungdomsgarantin. Läroplikten förlängs från nuvarande 16 till 17 år. Åtgärden för-

länger de ungas arbetskarriärer och förebygger utslagning i och med att alla unga övergår från den grundläggande utbildningen till utbildning på andra stadiet. Regeringen kommer att ge ett lagförslag om förlängning av läroplikten hösten 2014, och lagen ska träda i kraft vid ingången av 2015.

Förbättrandet av arbetsmarknadsläget för långtidsarbetslösa

Regeringen bekämpar långtidsarbetslösheten med en åtgärdshelhet som utstakats i regeringsprogrammet och strukturpolitiska programmet. Reformerna utvecklar samarbetet mellan staten och kommunerna, de ökar på kommunernas ansvar vid främjandet av sysselsättningen och de inriktar lönestöd och andra arbetskraftstjänster mot de som befinner sig i ett svårt arbetsmarknadsläge. En lagproposition om reformen kommer att ges hösten 2015.

Den viktigaste åtgärden i reformen är att permanentera servicenätverket för arbetskraften. Servicecentren för arbetskraft kommer att samordna de tjänster vid TE-byråerna, kommunerna och FPA som främjar sysselsättandet av långtidsarbetslösa. Samarbetet mellan staten och kommunerna utvidgas genom att verksamheten vid servicecentren för arbetskraft utvidgas på riksplan. Servicecentrens verksamhet kommer att permanenteras genom lagstiftning, och finansieringen kommer att garanteras.

Kommunförsöket i syfte att minska på långtidsarbetslösheten genomförs 2012-2015. Försöket omfattar 26 projekt och 61 kommuner. Sysselsättningsfrämjande tjänster förverkligas som multiprofessionellt sektorgränsöverskridande samarbete. Kommunen kommer att koordinera ordnandet av tjänsterna åt långtidsarbetslösa i försökskommunerna, och ansvarar för att tjänsterna fungerar som en helhet. Försöksresultaten ska utvärderas i en undersökning som redan inletts, och den ska utgöra grunden för arbetsfördelningen mellan staten och kommunerna vid främjandet av sysselsättningen.

Integreringen och sysselsättandet av invandrare

Regeringens strukturpolitiska program förutsätter att verkställandet av statens integreringsprogram effektiviseras. Integreringsutbildning åt invandrare utvecklas i samarbete med TE-byråerna, kommunerna och utbildningsanordnarna utgående från resultaten från projektet Delaktig i Finland. En proposition om ordnandet av möjligheter för invandrare som överskridit läropliktsåldern att avlägga den grundläggande utbildningen ges dessutom våren 2014.

För att verkställandet av integreringspolitiken ska förstärkas inrättade man vid ingången av 2014 vid arbets- och näringsministeriet ett kompetenscenter för integration. Det stödjer lokala aktörers kompetens i fråga om integrering och sysselsättningsfrämjande. Centret samlar och förmedlar information och goda praxis och stödjer organisationers arbete. Man har anvisat två miljoner euro för kompetenscentrets verksamhet.

Höjning av den faktiska pensionsåldern

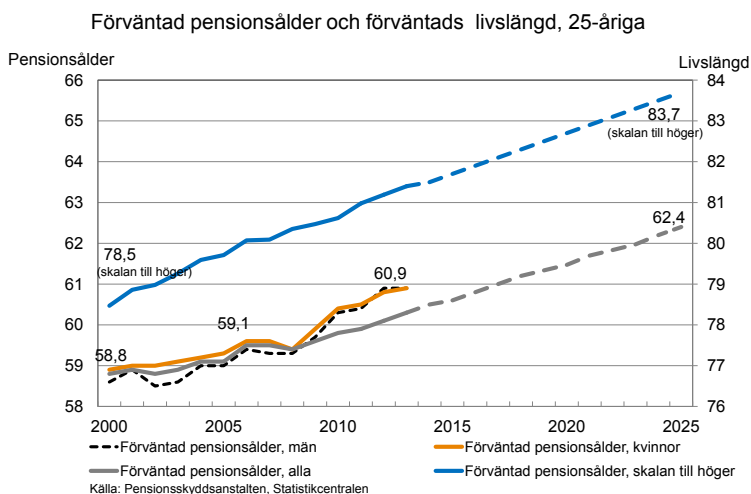
Regeringen har som mål att nå enighet om en långsiktig lösning på förlängningen av arbetskarriärerna, tryggandet av finansieringen av arbetspensionssystemet samt garanterandet av ett tillräckligt pensionsskydd.

Arbetsmarknadscentralorganisationerna förband sig i arbetskarriäravtalet från våren 2012 till att förhandla om långsiktig pensionspolitik och en pensionssystemreform som träder i kraft senast den 1 januari 2017. Förhandlingarna gäller åldersgränserna inom pensionssystemet, förtidspensionerna, kommande tiden för invalidpension, familjepensionerna, avdraget av löntagaravgiften från pensionslönen, pensionstillväxten och inledningen av tillväxten, indexen och en betalningsutveckling som tryggar pensionsförmånerna. Arbetsmarknadsorganisationerna har som mål att uppnå ett förhandlingsresultat under hösten 2014. Avsikten är att lagstiftningsändringarna bereds 2015 och att reformerna träder i kraft från och med 2017.

Regeringens mål är att höja den genomsnittliga pensionsavgångsåldern. Staten och arbetsmarknadsorganisationerna uppnådde 2009 enighet om att höja den beräknade pensionsåldern för 25 år fyllda åtminstone till 62,4 år före 2025. Den förväntade pensionsåldern har ökat kraftigt under de senaste tio åren såväl för 25 som för 50-åriga. Däremot har den beräknade pensionsåldern för 62 år fyllda förblivit oförändrad, dvs. 64 år. År 2013 var den beräknade pensionsåldern för 25 år fyllda 60,9 år och 62,6 år för 50-åriga.

Ändringarna i den beräknade livslängden, pensionsförmånerna och pensionsåldern

En omfattande utredning som utgör grunden för reformerandet av pensionssystemet blev färdig våren 2013. I utredningen bedömdes sociala och ekonomiska hållbarhetsunderskottstryck speciellt ur pensionsperspektiv, liksom även kommissionens och de internationella organisationernas förslag om koppling av pensionsåldern till den beräknade livs-

längden. Utvärderingen av nuläget inkluderar även en uppskattning av de ännu icke realiserade konsekvenserna av pensionsreformen 2005.

Förlängningen av arbetskarriärerna och anpassningen till den förlängda livslängden kan enligt utredningen förverkligas på flera olika sätt. Det konstateras bl.a. att ”den lagstadgade pensionsåldern kan bindas till förändringen av livslängden på ett förhandsbestämt sätt. Fördelen med denna slags automatik är att skilda, potentiellt besvärliga beslut blir onödiga. Men [automatiken] har också sina nackdelar. Ett förhandsbestämt anpassningssätt kan ha oförutsedda konsekvenser för sysselsättningen, den faktiska pensionsnivån, den offentliga ekonomin och inkomstskillnaderna.” Olika kopplingsmekanismer kan ha olika konsekvenser bl.a. för sysselsättningen och inkomstfördelningen.

Finland tillämpar en livslängdskoefficient som kopplar förlängningen av den beräknade livslängden till pensionsförmånerna. Koefficienten tillämpades för första gången 2010. Livslängdskoefficienten beräknas varje år för åldersklassen som fyller 62 år. Ju mera den beräknade livslängden ökat för en viss åldersgrupp i förhållande till referensgruppen, desto mer minskar livslängdskoefficienten pensionsförmånerna. Livslängdskoefficienten neutraliserar alltså den förlängda livslängdens inverkan på pensionssystemets kostnader.

Förebyggande av invalidpensioner

Invaliditet är den viktigaste faktorn som förkortar arbetskarriärerna, och regeringen betonar därför förebyggandet av arbetsoförmåga och förbättrandet av delvis arbetsförmögna arbetsmöjligheter. Detta kräver utveckling av hälsofrämjandet samt företagshälsovården, rehabiliteringen och arbetslivet. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid effektiviseringen av förebyggandet och vården av mentalhälso- och rusningsmedelsproblem, hänvisning till vård och förverkligandet av det på arbetsplatserna samt underlättandet av återvändandet i arbetslivet.

Den låga genomsnittliga åldern för invalidpensionerade sänker på den faktiska pensionsåldern. Den genomsnittliga åldern för övergång i invalidpension är 51,9 år. Våren 2012 antogs en utvecklingsstrategi för arbetslivet som genomförs i samarbete av samtliga aktörer inom arbetslivet. Målet med strategin är att förlänga arbetskarriärerna, höja sysselsättningsgraden och att förbättra arbetslivet. Målen ska uppnås genom ökning av information och genom att få så många arbetsplatser som möjligt att utveckla sina förfaringssätt.

Stödandet av sysselsättningen av partiellt arbetsförmögna

Åtgärder för underlättande av partiellt arbetsförmögna delaktighet i arbetslivet har utretts och utvecklingsarbetet har inletts. Programmet Partiellt arbetsförmögna i arbete (2013-2015) erbjuder stöd och verktyg för partiellt arbetsförmögna möjligheter att fortsätta i arbete och att sysselsätta sig. Programmet gäller både de partiellt arbetsförmögna som är i arbetslivet och de som är utanför. Social- och hälsovårdsministeriet beredde 2013 ett handlingsprogram för främjande av sysselsättningen bland partiellt handelsförmögna. Programmet innehåller två helheter: 1) ett handlingskoncept för förebyggande av arbetsoförmåga samt partiellt arbetsförmögna fortsättning i arbetslivet och 2) lagstiftningsänd-

ringar som underlättar partiellt arbetsförmögnas sysselsättning. Åtgärderna som arbetsgruppen föreslagit ingår i verkställighetsbeslutet för regeringens strukturpolitiska program av den 25 mars 2014 och de nödvändiga tilläggssatsningarna har även iakttagits i rambeslutet för statsfinanserna 2015-2018.

3.4 Ökning av konkurrensen

EU:s rekommendation 4: att fortsätta arbetet för ökning av konkurrensen på produkt- och servicemarknaderna och speciellt inom detaljhandeln genom att förverkliga det nya programmet för främjande av sund konkurrens

Programmet för sund konkurrens

Regeringen inledde i mars 2012 programmet för främjande av sund konkurrens, som fortsätter fortfarande. Programmet inkluderar åtgärder för ökning av konkurrensen inom dagligvaruhandeln, säkerställande av likvärdiga konkurrensförutsättningar för privat och offentlig affärsverksamhet samt för avveckling av konkurrenshinder till följd av lagstiftningen.

Konkurrenshinder som beror på lagstiftningen har oftast ett samband med lagstiftningen inom olika ministeriers förvaltningsområde. Programmet för främjande av sund konkurrens intogs i regeringens strukturpolitiska program, även om förändringarna i konkurrenslagen som föranleds av programmet för främjande av sund konkurrens redan trätt i kraft.

Dagligvaruhandeln

Ändringen av konkurrenslagen som gäller dagligvaruhandeln trädde i kraft vid ingången av 2014. Syftet med lagändringen är att förbättra dagligvaruhandelsmarknadernas funktion i Finland. En affärsgrupp som idkar dagligvaruhandel befinner sig automatiskt i dominerande marknadsposition om dess rikstäckande marknadsandel överskrider 30 procent av detaljhandeln inom dagligvaruhandeln. Konkurrens- och konsumentverket kan i enskilda fall ingripa i de största affärsgruppernas missbruk av en dominerande marknadsposition inom detaljhandeln och/eller upphandlingen. I Finland gäller bestämmelsen K- och S-grupperna vilkas sammanlagda marknadsandel av detaljhandeln i Finland överskrider 80 procent. Förändringen förväntas ha en positiv inverkan på konsumenternas valmöjligheter och leverantörernas möjligheter att få sina produkter intagna i affärernas sortiment på likvärdiga och rimliga villkor.

Konkurrensneutralitet

I början av september 2013 trädde en ändring av konkurrenslagen i kraft, som syftar till att med hjälp av Konkurrens- och konsumentverkets tillsyn garantera konkurrensneutralitet, dvs. jämlik konkurrens mellan den offentliga sektorns (staten, kommunerna) och

den privata sektorns näringsverksamhet. Det primära medlet består av förhandlingar, i sekundära fall kan verket besluta om verksamhetsförbud eller förpliktelser. Vår lagstiftning saknade före lagändringen tillräckligt effektiva medel för ingripning i konkurrensförvrängningar på grund av den offentliga sektorns näringsverksamhet.

Kriminaliseringsutredning

Hösten 2013 inleddes en kriminaliseringsutredning som baserar sig på regeringsprogrammet. Målet är att utreda huruvida det vore ändamålsenligt att rättssystemet förutom/i stället för administrativa påföljder skulle inkludera brottsrättsliga sanktioner. Utredningen blir färdig före utgången av maj 2014.

Främjande av fungerande konkurrens genom planläggningslagstiftning

Fungerande konkurrens främjas i enlighet med det strukturpolitiska handlingsprogrammet genom en ändring av lagstiftningen som gäller planläggning. Konkurrensen ska främjas genom att sådan markpolitik inom byggandet och handeln som förutsätts av samhällsutveckling görs till en lagstadgad kommunal förpliktelse.

Lagen främjar fungerande konkurrens genom att skapa förutsättningar för placering av olika verksamheter, såsom boende eller handel. Att främjandet av konkurrens tas in i lagstiftningen betyder i praktiken att kommunerna bl.a. ska se till att aktörer inom bostadsproduktionen och handeln får tillräckligt med tomtmark till sitt förfogande. Ett fungerande tomtutbud skulle minska på tröskeln för inträde på marknaden speciellt i växande stadsregioner, vilket skulle leda till ökad och sundare konkurrens.

Digitala marknaderna

Ett led i programmet för sund konkurrens är att påverka informationssamhällsutvecklingen genom att skapa sådana omständigheter för näringsverksamhet som uppmuntrar till kreativt arbete och samtidigt till effektivt utnyttjande av upphovsrättsskyddat material i anslutning till säkerställandet av ekonomisk aktivitet och tillväxt på ett sådant sätt att immaterialrättsinnehavarnas ställning inte försvagas.

Förnyandet av gottgörelsesystemet för privat kopiering i ett läge med snabb teknisk utveckling fortsätts under 2014.

Man har i enlighet med programmet för sund konkurrens även utrett frågor som har ett samband med juridiska personers möjlighet att bli kunder hos upphovsrättsorganisationer. Utvärderingen har speciellt gällt beskattningen av upphovsrättsinkomster.

Granskningen av upphovsrättsorganisationerna ur konkurrenspolitiskt perspektiv pågår vid konkurrens- och konsumentverket. Utredningen blir färdig under första halvan av 2014.

Läkemedelsförsörjningssystemet

Regleringen borde i enlighet med programmet för sund konkurrens minskas bland annat inom läkemedelsförsörjningssystemet. Social- och hälsovårdsministeriet kommer att fortsätta utvecklandet av apoteksverksamheten utifrån Läkemedelspolitik 2020 –strategin och förslagen från utvecklingsgruppen för apoteksverksamheten så att ett kostnadseffektiv läkemedelsförsörjning ska kunna säkerställas. I detta sammanhang ska man gå igenom processen för beviljande av apotekstillstånd, apoteks nätverkets täthet, effektiviseringen av apoteksverksamheten, apoteksavgiften samt läkemedelstaxan.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i november 2013 en arbetsgrupp för utveckling av apoteksverksamheten och den övriga läkemedelsförsörjningen. Arbetsgruppen har bland annat till uppgift att vidarebereda förslagen från programmet för sund konkurrens och att lägga fram nödvändiga lagstiftningsförslag. Verksamheten vid gränssnittet mellan anstalts- och öppenvården kommer speciellt att uppmärksammas.

3.5 Mångsidigare företagsstrukturer och löneutvecklingen

EU:s rekommendation 5: att öka på Finlands förmåga att ge upphov till innovativa produkter, tjänster och tillväxtföretag i en föränderlig verksamhetsomgivning och att fortsätta med att göra industrin mångsidigare; att fortsätta med förbättrandet av energieffektiviteten inom hela ekonomin. I det aktuella läget med långsam tillväxt bör utvecklingen av de reella lönerna fås att motsvara produktivitetens utvecklingen, dock så att arbetsmarknadsparternas roll respekteras i enlighet med nationell praxis.

Mångsidigare företagsstrukturer

Nokia-klusterns förvittring har lett till en stört dykning inom den finländska industrins förädlingsvärde. Den industriella produktionens förädlingsvärde sjönk från ca 35 miljarder år 2007 till rentav en negativ nivå 2012. Förädlingsvärdet har även minskat inom andra industribranscher, med undantag av kemiindustrin. Utmaningen för den finländska industrin består i att hitta nya tillväxtbranscher och nya växande marknader samtidigt som den industriella och ekonomiska basen borde göras mångsidigare. När det gäller förnyande av ekonomin kan den offentliga sektorn skapa gynnsamma omständigheter och även stödja förnyandet i begränsad mån, men det är i sista hand fråga om den privata sektorns förnyande och dess egna utgångslägen.

Regeringen har preliminärt behandlat handlingsprogrammet för den förnyade industrin, och beslutade att fortsätta med behandlingen. Utgångsläget i det ovan nämnda arbetet är utmaningarna med Finlands obalanser som även omnämns i kommissionens djupanalys.

Vid regeringens budgetmangling den 25 mars 2014 fattades ett beslut om att allokera resurser till utvecklingsprogrammet för ny digital industri. Målet med det fleråriga programmet är att utnyttja digital kompetens vid utvecklandet av kommande generationers radikala lösningar.

Det yttersta målet är att stödja tillväxt. För industrins del betyder det ökning av förädlingsvärdet. Nokias framgång visar att Finland har möjligheter att häva sig inom innovativa industri- och ekonomisegment. Innovationsbaserad förnyelse kommer även i framtiden att utgöra grunden för en mångsidigare ekonomi i Finland. Maskin- och metallindustrin, kemiindustrin, programmeringsbranschen, ICT- och elektronikbranschen och bl.a. hälsoteknologin är branscher där ny tillväxt kan sökas. Cleantech-tänkandet letar efter nya teknologiska lösningar på globala utmaningar och ökande efterfrågan. Digitaliseringen ses i Finland som en möjlighet för förnyandet av industrin och ekonomin.

Den industriella strukturen i Finland vilar på en energi- och råvaruintensiv grund. Finland kan, i egenskap av ett land med rika, hållbart utnyttjande skogsråvaruresurser och även i europeisk jämförelse betydande mineralresurser inte direkt jämföras med länder vilkas naturliga utgångsläge avviker från det ovan beskrivna. Skogsindustrin producerar ca 70 procent av Finlands förnybara energi. Gruvindustrin har också visat antydningar på tillväxt. Alla kan inte specialisera sig på skogs- och gruvbranscherna i den europeiska och den globala arbetsfördelningen. De länder där dessa sektorer spelar en viktig roll bör tillåtas större energikonsumtion än genomsnittet, speciellt om aktörerna inom branscherna är energi- och resurseffektiva och miljöskyddsmässigt goda producenter inom sin sektor. I annat fall lönar det sig över huvudtaget inte att specialisera sig, och en arbetsfördelning länder emellan blir poänglös. Detta skulle stå i strid med hela den europeiska integrationsprocessen som uttryckligen siktar mot fri handel med varor och tjänster, vilket följaktligen leder till specialisering. Strategin för förnyandet av skogsekonomin i Finland baserar sig på en mångsidigare bioekonomi och därigenom mångsidigare utnyttjande av råvaruresurserna vilket även medför större förädlingsvärde. En annan kraftig målsättning är att förbättra energieffektiviteten och produktiviteten och förädlingsvärdet inom energiintensiva branscher samt att minska på utsläppen.

Det har även uppkommit ny, växande företagsverksamhet i Finland. Exempel på nya tillväxtbranscher är bl.a. de finländska spelbolagen (t.ex. Supercell och Rovio).

Skapandet av nya starkheter

Cleantech-programmet för miljöaffärsverksamhet

Regeringens spjutspetsprogram inkluderar strategiska utvecklingsprojekt som siktar mot förbättrad tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning samt ett mångsidigare näringsliv. Programmet för miljöaffärsverksamhet Cleantech inleddes 2012. Målet är att skapa åtminstone 40 000 nya arbetsplatser före 2020 inom ny ren teknologi och att fördubbla de finländska cleantechföretagens omsättning från nuvarande 25 miljarder till 50 miljarder. Viktiga redan pågående åtgärder: marknadsföring av cleantech i anslutning till Team Finland –nätverket och landvarumärket, genomföringen av handlingsprogrammet för hållbar grävindustri, utveckling av demonstreringsmiljöer och kluster, smidigare tillståndsförfaranden för projekt samt effektivisering av kompetensnätverken.

Skogsbranschens strategiska program (MSO)

Skogsbranschens strategiska program (MSO) förverkligar för egen del i egenskap att ett spetsprojekt regeringens tyngdpunktssområde för förstärkningen av tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft genom att främja skogsbranschens konkurrenskraft och förnyandet av den. MSO utökar i enlighet med sina målsättningar träbyggandet, användningen av trä, export samt ny slags affärsverksamhet inom bioekonomin. Konkurrenskraften, tillväxten och internationaliseringen har främjats genom olika utredningar och utvecklingsprojekt samt genom effektivisering av genomslagningen. MSO satsade år 2013 speciellt i utvecklandet av bioekonomin, bl.a. genom aktivt deltagande i beredningen av Finlands bioekonomistategi, ny industripolitik, materialeffektivitetsprogrammet samt den skogspolitiska redogörelsen. Ny affärsverksamhet inom bioekonomin har även utvecklats i samarbete med små och medelstora företag samt storföretag, Fibic Oy samt skogsbranschens OSKE-nätverk.

Bioekonomistategin

Beredningen av den nationella bioenergistategin inleddes hösten 2012 och arbetet blir färdigt våren 2014. Målet är att skapa ny slags affärsverksamhet och att förbättra sysselsättningen genom utveckling av produkter och tjänster som baserar sig på förnybara naturresurser. Se noggrannare textramen i kapitel 4.3.

Hållbar grävindustri

Åtgärdsprogrammet Finland till föregångare inom hållbar grävindustri publicerades den 29 april 2013. Programmet inkluderar 35 åtgärder, industrins egna frivilliga åtgärder i syfte att vinna samhällets stöd för verksamheten. Åtgärderna inkluderar även förslag i anslutning till förvaltningen, utbildningen och infrastrukturen som förbättrar grävindustrins verksamhetsförutsättningar. Staten och myndigheterna ansvarar för genomförandet av dem. Dessutom föreslås aktivare och mera öppet utbyte av information och erfarenheter samt kontinuerlig dialog om förverkligandet av programmet och utvecklingen inom branschen.

Arktiska strategin

I Finlands Arktiska strategi från 2013 eftersträvas identifiering av nya innovations- och affärsverksamhetsmöjligheter samt ekonomiskt utnyttjande av arktisk kompetens. Regeringen har i principbeslutet som gäller strategin förbundet sig till att iaktta förutom ekonomiska, även sociala, kulturella och miljömässiga konsekvenser vid utnyttjandet av de arktiska naturresurserna. Finland har som mål att vara en aktiv aktör på de arktiska områdena som på ett hållbart sätt och i internationellt samarbete kan samordna affärsverksamhetsmöjligheterna med de ramvillkor som miljön ställer.

Strategin för forskning och innovationsverksamhet inom hälsobranschen

Den nya strategin för forskning och innovationsverksamhet inom hälsobranschen blev färdig i början av 2014. Målet är att förstärka Finlands kompetens och konkurrenskraft inom området så att Finland blir en lockande och pålitlig tillväxtomgivning för innovativa företag inom hälsobranschen och ett mål för investeringar.

(INKA) –programmet och tillväxtavtalen

Programmet innovativa städer (INKA) inleddes i början av 2014. Programmet riktar statens och de största stadsregionernas resurser mot fem utvalda teman, Bioekonomi, Framtidens hälsa, Cybersäkerhet, Hållbara energilösningar samt Intelligent stad och förnyad industri. Programmet utnyttjar städernas stora framtidsinvesteringar som plattformar för innovationer. Utvecklandet och piloteringen genomförs i verkliga utvecklingsmiljöer i samarbete av användarna, företagen och den offentliga sektorn.

Staten har tecknat tillväxtavtal med de 12 största stadsregionerna i december 2013. Tillväxtavtalen förstärker de stora stadsregionernas roll i egenskap av draglok för regionens och hela landets ekonomi. Detta har stor nationell betydelse, eftersom de 12 största stadsregionerna ansvarar för ca 2/3 av Finlands bruttonationalprodukt. Tillväxtavtalet gäller strategiska utvecklingstyngdpunkter för 2013-2015. Man har prioriterat stadsregionernas viktigaste kompetenspetsar. Utvecklandet av dessa understöds bl.a. genom Programmet Innovativa städer (INKA) och program som ingår i EU:s strukturfondperiod. Gemensamma teman är bl.a. offentliga innovativa upphandlingar och utvecklandet av stationsregionerna. De berörda städerna har förbundit sig till främjandet av innovativa upphandlingar antingen med en procentandel eller ett konkret byggnads mål.

Spetskompetenscentren

Under 2007 - 2009 inrättades i Finland sex center för strategisk spetskompetens (SHOK) som omfattar energin och miljön, bioekonomin, metallprodukterna och maskinbyggnadet, den byggda miljön, hälsan och välfärden samt forskningen inom informations- och kommunikationsindustri som nya slags samarbetsplattformar åt innovativa företag och forskning på toppnivå. Målet är att ge upphov till globalt betydelsefulla genombrottsinnovationer inom finländska styrkebranscher genom att slå en bro mellan forskning och affärsverksamhet. SHOK-verksamheten inriktas utgående från internationella utvärderingar mot ännu vassare kompetenspetsar, dessutom ökar man samarbetet och förstärker internationaliteten.

Handlingsprogrammet för immateriellt värdeskapande

Arbets- och näringsministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet har i enlighet med rambeslutet från våren 2013 berett statsrådets principbeslut om handlingsprogram-

met för immateriellt värdeskapande som gäller immaterialrättigheter, kreativ ekonomi och design. Man ska i enlighet med principbeslutet även grunda en omfattande koordineringsgrupp som ska styra verkställandet av åtgärderna. Statsrådet ska godkänna det under våren 2014. Team Finland –verksamheten inleddes i februari 2013 i syfte att främja Finlands externa ekonomiska relationer, landimage, internationaliseringen av företag samt investeringar som riktas till Finland.

Öppnandet av datalager

Ny tillväxt söks även genom stegvist öppnande av offentligt producerade datalager i medborgarnas, forskningens och företagens bruk. Finansministeriets program för öppen data inleddes 2013. Målet med programmet är att göra öppnandet av datalager till en del av förvaltningens vanliga verksamhet så att det tas i beaktande redan vid planeringen och upphandlingen av informationssystem. Öppnandet av de finländska datalagren inleddes med terrängdata och fortsatte 2013 med väder-, klimat- och havsdata samt klimatmodeller. Öppnandet av datalagren fortsätts med statistik data, företagsinformation, trafik- och kommunikationsdata samt flygfältsobservationer. Undervisnings- och kulturministeriet inledde dessutom projektet Öppen vetenskap och forskning (ATT, 2014-2017) i syfte att främja tillgången till information och öppen vetenskap. Målet med ATT-projektet är att Finland före 2017 blir ett föregångsland i fråga om öppenheten inom vetenskap och forskning, och att möjligheterna med öppen vetenskap skulle utnyttjas i stor omfattning i vårt land.

Strukturella omvälvningen inom ICT-klustern

ICT-2015 –arbetsgruppen beredde år 2012 en strategi för lindring av konsekvenserna från den akuta strukturella omvälvningen inom ICT-branschen samt för förnyandet av informations- och kommunikationsteknologibranschen och förbättrandet av dess konkurrenskraft. Arbetsgruppen granskade omfattande tillämpning av ICT inom samtliga branscher och inom den offentliga förvaltningen. Arbetsgruppens rapport ”21 stigar mot ett smidigt Finland” blev färdig i januari 2013. I den definieras en färdplan för 10 års långsiktigt arbete i syfte att lyfta Finland till toppen inom tillämpandet av datateknik. Dessutom bereds en strategi för utveckling av användningen av ICT inom den offentliga sektorn enlighet med målsättningarna i regeringsprogrammet. I januari 2013 tillsattes en uppföljningsgrupp för koordineringen av förslagen och riktlinjerna som uppkommit inom ICT-utvecklingsprojekten.

Tillväxtfinansiering

Regeringen har inlett ett långvarigt tillväxtfinansieringsprogram vid ingången av 2014. Fondprogrammet förstärker kapitalinvesteringsmarknaderna och stödjer små och medelstora företags tillväxt. Fondprogrammet genomförs tillsammans med privata investerare så att åtminstone hälften av fondkapitalet insamlas från privata källor. Statens finansie-

ring kanaliseras via Tekes till fonder som fokuserar på nya företag och via Finlands Industriinvestering Ab till tillväxtfonder.

Fondprogrammets viktigaste investeringsmål är Industriinvestering Ab:s nya fond för tillväxtfonder. Industriinvestering ska kapitaliseras årligen med 30 miljoner euro. Helhetsansvaret för den offentliga finansieringen av unga tillväxtföretag koncentreras till Tekes. Tekes kan i framtiden finansiera tillväxt förutom med bidrag och lån även med kapitalinvesteringar. Tekes existerande resurser allokeras till kapitalinvesteringsverksamhet motsvarande 20 miljoner euro. Finnveras direkta investeringar kapitaliseras årligen med 5 miljoner euro under en övergångsperiod ända tills 2017, efter vilket staten avstår från direkta primärinvesteringar i bolag. Denna statliga satsning skulle tillsammans med en lika stor privat satsning skapa åtminstone tio kapitalfonder som kunde investera i ungefär hundra bolag.

I slutet av 2013 hade man för målbolagen inom Vigo-programmet som påskyndar finansieringen och internationaliseringen av tillväxtföretag samlat in nästan 300 miljoner euro. Över hälften av detta belopp härstammar från utländska kapitalinvestorer. Den offentliga finansieringen gör anspråk på mindre än en fjärdedel. Programmet inkluderar sammanlagt tio acceleratorer som tränat ungefär 100 tillväxtföretag. Ett av de mest kända är Supercell som vuxit från noll till ett värde på över 2 miljarder euro inom tre år.

Avsikten är att Finlands Industriinvestering Ab:s kapitalinvesteringsverksamhet i fortsättningen i allt större grad riktas mot finansiering av tidig tillväxt och tillväxtskedet (fondinvesteringar), vilka identifierats som marknadsbristsområden i jämförelse med de konkurrerande länderna. Bolaget grundade i samarbete med privata investerare en fond på ca 130 miljoner euro i syfte att stödja små och medelstora företags tillväxt (investeringsperioden 2014-2018).

Små och medelstora företag som eftersträvar internationell tillväxt har också definierats som en central företagsgrupp som är föremål för statens specialfinansieringsbolag Finnvera Abp:s kredit- och garantifinansiering. Fullmakten för exportfinansiering ska också höjas som ett led i behandlingen av regeringens strukturpolitiska program (bl.a. exportgarantierna, exportkrediterna).

Skatteincitamenten

Regeringen beslutade i samband med budgetmanglingen 2013 om skatteuppgörelser som stödjer finländska företags tillväxtförutsättningar och exportindustrins konkurrenskraft. Inom företagsbeskattningen förverkligades 2014 en företags- och dividendbeskattningsreform som förflyttar företagsbeskattningens tyngdpunkt från beskattningen av företagens vinster mot beskattningen av vinstutdelning. Målet med reformen är att påskynda investeringar och att skapa arbetsplatser i Finland.

För att tillväxten ska påskyndas tillämpas under 2013 och 2014 även ett skatteincitament för forsknings- och utvecklingsverksamhet, dubbel avskrivningsrätt för industriinvesteringar samt under 2013-2015 ett skatteincitament för investerare. För att locka investerare har man även sänkt elskatten på maskinsalar från och med ingången av 2014. Skatteincitamentet för forskning och utveckling stödjer tillväxtinriktad produktutveckling.

Energieffektiviteten

Den förväntade tillväxttenden inom energiförbrukningen efter recessionen ska brytas genom förbättring av energieffektiviteten så att den slutliga energikonsumtionen år 2020 skulle vara högst 310 TWh. År 2012 var den slutliga konsumtionen 308 TWh.

För verkställandet av EU:s energieffektivitetsdirektiv från december 2012 bereddes ett arbetsgruppsbetänkande, på basis av vilket man under våren 2014 bereder en energieffektivitetslag och en verkställighetsplan. Dessutom utarbetas en långsiktig strategi för förbättring av byggnaders energieffektivitet, en energibesparingsplan för statens byggnader sam kommunernas energieffektivitetsplan. Ett intentionsavtal om förlängning (2017-) av energieffektivitetsavtalen som omfattar nästan 100 % av den energiintensiva industrins konsumtion och ca 70 % av den totala energikonsumtionen (2008-2016) undertecknades i november 2013.

Finlands energieffektivitetsverksamhet är omfattande och långsiktig. Energieffektivitetsplanerna och den tillhörande auditeringsverksamheten spelar en central roll. Energieffektiviteten har redan länge styrts av industrins stora energibehov samt det stora uppvärmnings- och belysningsbehovet tillsammans med de begränsade inhemska energiresurserna. Den energiintensiva industrin, såsom tillverkningen av papper, kartong och metaller samt kemiindustrin befinner sig i tuff internationell konkurrens. Eftersom energipriset är en betydande kostnadsfaktor har energieffektiviteten redan länge varit en inbyggd konkurrensfaktor. Industrins energieffektivitet kommer att förbättras ytterligare i och med att teknologin och verksamheten förbättras, men långsamt. Några stora, hastigt genomförbara och kostnadseffektiva energieffektivitetsåtgärder existerar inte vid de grundligt auditerade fabrikerna.

Energieffektivitetsarbetet har pågått inom samtliga sektorer i avtalsverksamheten, auditeringen, konsumenternas energirådgivning, apparaters energieffektivitet, etc. dvs. inom hela ekonomin. Målet är också att främja uppkomsten och tillväxten av internationell energieffektivitetsaffärsverksamhet.

Utvecklingen av de reella lönerna och produktiviteten

Ramavtalet som arbetsmarknadsparterna förhandlade fram i november 2011 begränsade höjningen av de nominella lönerna på ett täckande sätt ännu 2013. Lönenivåindexet steg med två procent, varav 1,4 procent på grund av höjningen av avtalslönerna. 2014 och 2015 kommer lönenivån att utvecklas i enlighet med arbetsmarknadsuppställningen från hösten 2013. Tillväxt- och sysselsättningsavtalet höjer på avtalslönerna under det första året med i genomsnitt 0,7 % och under det andra året med ca 0,5 %. De nominella lönerna beräknas stiga med 1,3 procent år 2014 och 1,2 procent år 2015 då man räknar med andra påverkande faktorer. Höjningshastigheten är avsevärt långsammare än genomsnittet under 2000-talet, vilket är förenligt med den långsamma tillväxten och den svaga sysselsättningsutvecklingen.

Utvecklingen av de reella lönerna och produktivitetens utvecklingen frånskildes efter finanskrisen då lönerna fortsatte att stiga samtidigt som produktionen minskade kraftigt.

Finländska produktionsstrukturen energiintensiv och samtidigt effektiv

Den finländska produktionsstrukturens energiintensitet beror på skogsindustrins, metallförädlingens och kemiindustrins stora andel inom industriproduktionen. Skogsindustriproduktionen baserar sig på rikliga skogsresurser och det nordiska barrträdet, som utgör en konkurrensfördel i fråga om produktionen av råmaterial för papper och kartong. Inom stålindustrin är den logistiska och råvarubaserade produktionskedjan (t.ex. EU:s enda kromgruva) i Finland en världsomfattande konkurrensfördel.

Under de senaste åtta åren har nästan hälften av produktionskapaciteten inom den finländska pappersindustrin försvunnit. Produktionskapaciteten för cellulosa har sjunkit med dryga 10 procent. Efterfrågan på förpackningskartong har hållits på en god nivå. Inom stålindustrin har produktionen redan anpassats (en av de tre masugnarna i Finland har redan tagits ur bruk 2012) till den sjunkande efterfrågan och nya produkter. Dessa minskningar av produktionskapaciteten har skett på marknadsvillkor. Inom servicebranschen har det uppkommit viss ny energiintensiv produktion i Finland (t.ex. datacentraler).

För skogs-, metall- och kemiindustrin har energin alltid varit en betydande produktions- och även en kostnadsfaktor. Därför är energieffektiviteten en konkurrensförmån såväl inom konsumtionen som upphandlingen, och den utvecklas kontinuerligt. Den tunga industrins upphandling av el avviker speciellt från flesta konkurrerande länder i och med den stora andelen av egen produktion. Det mest betydande är att skogsindustriföretagen producerar själva nästan hälften av all el de behöver vid sina egna kombinerade produktionsanläggningar för el och värme (CHP-verk) där träbaserad avfallsbränsle som härstammar från den egna produktionsprocessen utgör den viktigaste bränslekällan. Bolagen äger dessutom stora andelar i vatten- och kärnkraftsverken (s.k. Mankala-systemet), t.o.m. i sådan mån att en del av dem är nettoförsäljare av el. Energiintensiteten inom skogsindustrin kommer att minska avsevärt då andelen av nya produkter, såsom biobränslen och biofibermaterial ökar inom produktionen. Skogs- och metallindustrins överskottsvärme används på flera orter i fjärrvärmningen av samhällen.

En del av elen fås även inom metallförädlingen och kemiindustrin från egna kraftverk samt från vatten- och kärnkraftandelar. De sistnämndas andel ökar ytterligare då den nya kärnkraftskapaciteten blir färdig.

Förutom den egna elproduktionen utgörs två tredjedelar av den energiintensiva industrins bränsleanvändning av eget avfallsbränsle som inte påverkas av turbulensen på internationella bränslemarknader.

Löneåterhållsamheten som uppnåddes i höstas var ett viktigt steg när det gäller att återställa de reella lönerna och produktiviteten på ett balansspår. De reella lönerna kommer att minska i år och nästa år, men produktiviteten förbättras i och med att tillväxten kommer igång.

Den finländska fabriksindustrins konkurrenskraft beräknas i likhet med 2011 och 2012 ha försvagats med ca fem procent år 2013 mätt med proportionella enhetsarbetskostnader. Förutom enhetsarbetskostnaderna har Finlands bytesbalans försvagats och kostnadstrycket som förmedlas via mellanprodukter ökat, vilket försvagat företagens förutsättningar att fungera lönsamt och att generera värdeökning, dvs. tillväxt åt Finland. Enligt Europeiska kommissionens prognos kommer höjningen av arbetsenhetskostnaderna i Finland att avta under de kommande åren inom ekonomin som helhet till samma nivå som i de konkurrerande länderna, och bytesbalansens försvagning upphör.

4 Framskridningen med uppnåendet av de nationella målsättningarna i Europa 2020 -strategin

EU:s målsättningar och de nationella målen enligt Europa 2020 strategin

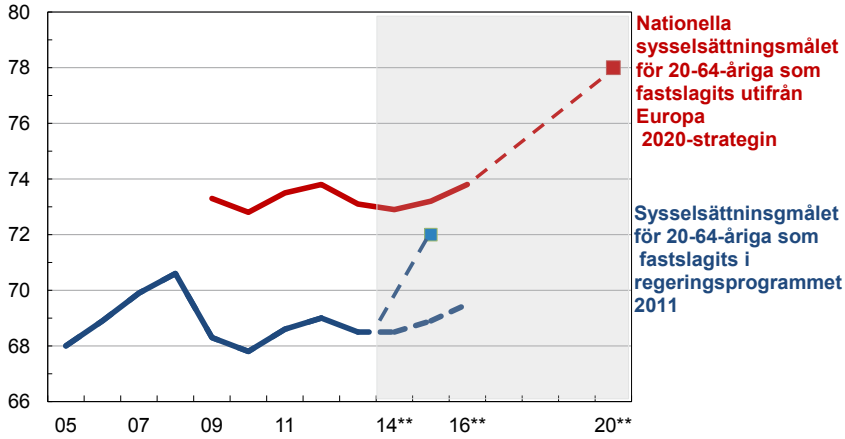
	EU:s allmänna mål	Finland år 2012	Finland år 2020
Sysselsättningsgrad (20 – 64 -åriga)	75 %	73,8%	78%
FoU-utgifterna %/BNP	3 %	3,55 %	målnivå 4 %
Klimatet			
- Växthusgasutsläppen (utanför utsläppshandeln) -	-10 % av nivån 2005	-10 %	- 16 %
- andelen förnybar energi	20%	35,1 %	38 %
- energieffektivitet (slutanvändningen av energi)	-20 %	308 TWh	310 TWh
Utbildning			
-30-34 -åriga som avlagt högskoleexamen	40 %	44,6 %	42 %
- Skolavbrytare	10 %	11,2 %	8 %
De som lever under fattigdoms- eller utslagningsrisk	20 miljoner mindre	854 000	770 000

Obs! Målsättningarna har fastslagits 2011. En del av de nationella målen (Finland år 2020) har redan överskridits.

4.1 Sysselsättningsmålet

Regeringen har fastslagit som nationell målsättning att sysselsättningsgraden bland 15-64-åriga höjs till 72 procent och arbetslösheten till 5 procent före 2015. Europa 2020-strategins sysselsättningsmål har fastställts för åldersgruppen 20-64 -åriga. Regeringens mål är ambitiösare än det nationella mål som fastslagits i samband med Europa 2020-strategin. Regeringen kommer inte att uppnå regeringsprogrammets sysselsättnings- och arbetslöshetsmålsättningar före 2015, främst på grund av att den ekonomiska utvecklingen varit avsevärt sämre än man förutspått vid tiden för utarbetandet av regeringsprogrammet. Enligt finansministeriets ekonomiska prognos från mars 2014 kommer sysselsättningsgraden att bli 68,9 procent och arbetslöshetsgraden 8,3 procent år 2015.

Sysselsättningsgrad (20-64-åriga), 78% år 2020**

Källa: Statistikcentralen, FM

Den svaga ekonomiska tillväxten och sysselsättningsutvecklingen i Finland beror på problemen inom både världsekonomin och euroområdet, strukturomvandlingen inom den finländska industrin samt den svaga konkurrenskraften. Regeringen beslutade om sysselsättningsförbättrande åtgärder i sitt strukturpolitiska program i syfte att tackla sysselsättningsutmaningarna. Programmet inkluderar åtgärder för förlängning av arbetskarriärerna både i början och i slutet av karriären, minskning av avbrotten och sänkning av arbetslösheten.

Målet med åtgärderna för förbättring av arbetsmarknadernas verksamhet som fastslagits i strukturpolitiska programmet är att sänka på arbetslöshetsnivån med en procentenhet. Ifall projekten som ingår i strukturpolitiska programmet inte ger önskat resultat ska regeringen besluta om nya åtgärder tillsammans med arbetsmarknadsparterna.

Arbetsmarknadsorganisationerna bereder pensionsreformerna i enlighet med målsättningarna som bekräftats i arbetskarriärsavtalet från 2012 i syfte att förlänga arbetskarriärerna. Regeringen har även beslutat om tilläggsåtgärder som syftar till att förlänga arbetskarriärerna i början. Dessa består av förnyandet av studiestödet, förnyandet av högskolornas finansieringsincitament, förnyandet av högskolornas elevintagning, genomgången av ansökningsanhopningen och förkortning av utexamineringsstiderna. Dessutom bereds en ändring av behörighetskraven och en utbildningsform som sammankopplar yrkesinriktad grundutbildning och läroavtalsutbildning, t.ex. en s.k. 2+1 –modell. Åtgärderna presenteras ingående i kapitel 4.4. Regeringen försöker dessutom förlänga arbetskarriärerna i mitten genom att främja partiellt arbetsförmögnas deltagande i arbetet. Noggrannare åtgärder presenteras i kapitel 3.3.

Arbetskarriärerna förlängs genom reformering av stödet för hemvård och villkoren för alterneringsledighet. Stödet för hemvården kvoterar jämt mellan mamman och pappan. Enligt en regeringsproposition som ska ges i april 2014 ska det i fortsättningen vara möjligt att ta alterneringsledigt efter 16 års arbetshistoria, och det ska inte längre vara möjligt att övergå direkt i pension efter alterneringen. Kraven för alterneringsledighetsvikarier skärps

också så att vikarien ska ha varit arbetslös i 90 dagar under de föregående 14 månaderna. Av under 25-åriga, över 55-åriga och under 30-åriga nyexaminerade krävs dock endast en dags arbetslöshet. Ungdomsgarantin har kompletterats genom förstärkning av utbildningen, och läropliktsåldern höjs från nuvarande 16 till 17 år. Åtgärderna har behandlats i kapitel 3.3.

Arbetsmarknadernas funktion förbättras genom att utöka arbetserbjudandena åt arbetslösa, konsekvent tillämpning av sanktioner som utgör villkor för arbetslöshetsskyddet samt genom att utöka arbetstagarnas rörlighet. Strukturell arbetslöshet och långvarig arbetslöshet minskas genom permanentering av nätverket av servicecentren för arbetskraft samt genom att flytta en del av finansieringsansvaret för arbetsmarknadsstödet från staten till kommunerna. Från och med ingången av 2014 togs inom arbetslöshetsskyddet i bruk en skyddsandel om 300 euro. Dessutom utreds möjligheten till långvarigt lönestöd, och offentliga upphandlingar kommer att utnyttjas vid sysselsättandet av dem som befinner sig i ett svagt arbetsmarknadsläge. Åtgärderna som syftar till att förlänga arbetskarriärerna samt till att sänka ungdoms- och långtidsarbetslösheten har behandlats i kapitel 3.3. i det nationella reformeringsprogrammet.

Grunden för Arbetsliv 2020-projektet utgörs av utvecklingsstrategin för arbetslivet som regeringen godkänt, och i vilken man poängterar fyra tyngdpunktsområden: innovationer och produktivitet, förtroende och samarbete, hälsa och välfärd samt kompetent arbetskraft. Projektet riktas inte mot specifika åldersgrupper, men den övergripande verksamhetens resultat ska utvärderas skilt för varje åldersgrupp med hjälp av sysselsättningsgradsindikatorer.

Arbetsliv 2020-projektet omfattar över 40 nationella aktörer. Arbets- och näringsministeriet och dess förvaltningsområde ansvarar bl.a. för arbetslivsaktörernas regionala nätverk, vetenskapsnätet, det internationella nätverket EUWIN (The European Workplace Innovation Network) samt Tekes program (Liideri) för främjande av affärsverksamhet, produktivitet och tillfredsställelse i arbetet. De av social- och hälsovårdsministeriet ledda Forumet för välbefinnande i arbetet, lokala nätverk för välbefinnande på arbetsplatserna samt Utvecklingsnätet för ledande förverkligar för egen del målsättningarna med Arbetsliv 2020-projektet. Koordineringen och samordnandet av tillställningar inom dessa projekt-nätverk med europeiska projekt, såsom Europeiska arbetshälsa- och -säkerhetskampanjen och SLICs tillsynskampanj har beaktats i arbetarskyddsförvaltningens årliga verksamhet.

4.2 Forsknings- och utvecklingsmålet

Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten har minskat något under de senaste åren i förhållande till bruttonationalprodukten. Företagens investeringsnivå har emellertid hållits på en god nivå. År 2012 investerade man sammanlagt 6,83 miljarder euro i forskning och innovation i Finland, vilket är över 3,5 % av bruttonationalprodukten. Den privata sektorns andel var nästan 69 procent, vilket är internationellt sett högt. Målet med skatteincitamentet som trädde i kraft vid ingången av 2013 är att utöka företagens investeringar i forskning och utveckling. Incitamentet upphör vid utgången av 2014.

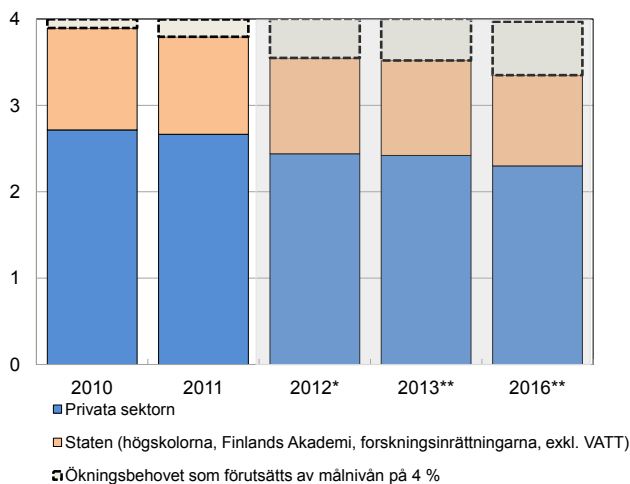
Statsrådet beslutade i september 2013 om principerna för totalrevisionen av statens forskningsinrättningar och finansieringen av dem. Beredningen inleddes i slutet av 2013. Målet med totalrevisionen är att förstärka mångvetenskaplig, högklassig och ur samhällsperspektiv betydande forskning, att frigöra resurser från stödtjänster och fasta strukturer till forskning samt att omforma forskningsinrättningarna till större och starkare helheter. Centrala åtgärder är sammanslagningen av vissa inrättningar, ändring av teknologiska forskningscentret VTT:s förvaltningsmodell till ett helt statsägt bolag samt inrättandet av ett nytt finansieringsverktyg för strategisk forskning i anslutning till Finlands Akademi. Samarbetet mellan forskningsinrättningar och högskolor ska också ökas.

Den nya finansieringsmodellen för universitet trädde i kraft vid ingången av 2013. Statlig finansiering inriktas speciellt på basis av avlagda examina och studiepoäng samt vetenskapliga publikationer och konkurrerad forskningsfinansiering. Yrkehögskolornas finansieringsmodell har förnyats till att stödja förbättringen av undervisningens och forskningens kvalitet på ett ännu bättre sätt. Finansieringsmodellen trädde i kraft vid ingången av 2014.

Yrkehögskolornas forsknings- och utvecklingsarbete understöddes med ett tilläggsanslag om 10 miljoner euro år 2013. Finansieringen riktades mot åtgärder som förstärker kompetensbaserad tillväxt och yrkehögskolornas förutsättningar till arbetslivsanpassad undervisnings-, forsknings- och utvecklingsarbete.

Forskning främjades med hjälp av infrastrukturprogrammet för forskning. År 2013 beviljades tilläggsfinansiering, och den nationella färdplanen för forskningsinfrastruktur uppdaterades. Under 2011-2013 har man utökat tillgången till forskningspublikationer och -material. På så sätt förbättras forsknings- och innovationsverksamhetens effektivitet och möjliggörs omfattande utnyttjande av forskningsresultat och -material.

Målnivån för forsknings- och utvecklingsutgifterna 4%/BNP

Källa: Forsknings- och innovationsrådet

4.3 Klimat- och energimålet

Tabell över kvantitativa målsättningar för 2020:

	EU's mål	Finland's mål
Utsläppshandelssektorn (industrin och energiproduktionen) jämfört med 2005 års nivå	Utsläppen minskas med 21 %	
Utanför utsläppshandeln (trafiken, icke liten och medelstor industri, jordbruk, uppvärmning av hus)	Utsläppen minskas med 10 %	16 %
Förnybar energi	Andelen höjs till 20 %	38 %
Energieffektivitet	20 %:s förbättring (-368 Mtoe)	310 TWh

Regeringen gav i mars 2013 en redogörelse åt riksdagen om den nationella energi- och klimatstrategin. Det är fråga om en uppdatering av strategin från 2008 där man granskar uppnåendet av klimat- och energimålen för 2020. Dessutom granskas en eventuell skärpning av EU:s 2020 utsläppsminskningmål och dess konsekvenser. Strategin inkluderar även ett s.k. program för ren energi, i anslutning till vilken man i viss mån kommer att fastslå nya energipolitiska målsättningar och åtgärder för 2025.

Verkställandet av energieffektivitetsdirektivet för byggnader (EPBD) slutfördes 2013. Miljöministeriets förordning om förbättring av byggnaders energieffektivitet i samband med renoverings- och förändringsarbete trädde i kraft för alla byggnaders del den 1 september 2013. Lagen om energicertifikat och andra tillhörande bestämmelser trädde i kraft den 1 juni 2013. Verkställandet av direktivet om främjande av energi från förnybara källor (RES) fortsätter. Ett lagstiftningsprojekt för ändring av markanvändnings- och byggnadslagen pågår i syfte att fastställa en miniminivå för förnybar energi för byggnaders del. Regeringen grundade 2011 en mångvetenskaplig och oavhängig klimatpanel för främjandet av dialogen mellan vetenskap och politik i fråga om klimatet. Klimatpanelen producerade under sin första period bl.a. utvärderingar som gäller beredningen av klimatlagen samt uppsättandet av mål för EU:s klimat- och energipolitik.

Beredningen av klimatlagen inleddes våren 2013 under miljöministeriets ledning av en tjänstemannaarbetsgrupp med representanter för klimatpanelen. Avsikten är att utarbeta en lag för utsläpp utanför utsläppshandeln som inte skulle förplikta privata aktörer. Lagen ska inte skärpa Finlands utsläppsmål utan fungera som regeringens och riksdagens verktyg så att utsläppsmålet för 2050 ska kunna uppnås så kostnadseffektivt, föregripande och planenligt som möjligt.

Statsrådet tillsatte i juni 2013 en parlamentarisk kommitté (PEIKKO) som ska bereda energi- och klimatfärdplanen till 2050. Kommittén begrundar medel och kostnader för byggandet av ett kolsnålt samhälle och minskandet av växthusgasutsläppen med 80-95 procent från 1990 års nivå före 2050. Kommittén har två medlemmar från varje riksdagsparti.

Klimatpolitiska programmet för trafiken (ILPO) uppdaterades 2013 och publicerades som en del i klimatstrategin för trafiken 2013-2020. Enligt regeringens rambeslut för statsfinanserna 2013-2016 ska man i trafikprojekten under ramperioden prioritera mindre utsläpp, trafiksäkerhet och tillväxtfrämjande projekt som är viktiga för näringslivet.

Främjandet av grön ekonomin

Finlands kommitté för hållbar utveckling godkände i december 2013 samhällsavtalet för hållbar utveckling, Ett Finland som vi vill ha 2050. Det innehåller målsättningar för Finland vilka, om de uppnås, garanterar att Finland även i framtiden är ett välmående land med en tillväxt som tar hänsyn till naturens bärkraft. Målsättningarna gäller bl.a. kolneutralitet, resurseffektivitet, välfärdssamhället samt ansvarsfullt utnyttjande av naturresurser. Den offentliga förvaltningen förbinder sig tillsammans med andra aktörer till att främja hållbar utveckling i all sin verksamhet.

Finlands första nationella biostrategi blev färdig i mars 2014. Finland ska med hjälp av biostrategin skapa ny affärsverksamhet och välfärd genom att utveckla konkurrenskraftiga och hållbara lösningar på världsomfattande problem med allt knappare naturresurser och klimatförändring samt genom att minska beroendet av fossila naturresurser. Målen med bioekonomistrategin är att skapa en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för bioekonomin, att skapa ny affärsverksamhet, förstärka kompetensunderlaget, främja användbarheten av biomassa samt att säkerställa hållbart utnyttjande. Målet med bioekonomistrategin är att bioekonomiavkastningen skulle stiga till 100 miljarder euro från nuvarande 60 miljarder och att bioekonomin skulle skapa 100 000 nya arbetsplatser före 2025.

Inom strategiska programmet för miljöteknologi (Cleantech) eftersträvar man åtminstone 40 000 nya arbetsplatser och åtminstone en fördubbling av omsättningen inom ren teknologi före 2020. Det strategiska programmet samordnar och koordinerar åtgärder och aktörer inom utvecklandet av branschen. Cleantech och främjandet av hållbar miljöaffärsverksamhet ska göras till en del av samtliga nationella strategier och redogörelser som är under beredning.

Med det nationella materialeffektivitetsprogrammet eftersträvas hållbar tillväxt med hjälp av materialeffektivitet, dvs. tillväxt, förnuftigt utnyttjande av naturresurser samt frigöring från skadliga miljökonsekvenser. Uppdateringen av statsrådets naturresursredogörelse Finland till föregångare inom hållbar naturresursekonomi 2050 bereds åt riksdagen under våren 2014. Gallringen och omallokering av miljöskadliga stöd ingår i verkställandet av regeringens strukturpolitiska program vilket fastslogs vid budgetmanglingen i mars 2014.

Förändringarna är en del av en större helhet där tyngdpunkten för beskattningen flyttats från tillväxthämmande beskattning av arbete och företagande mot miljö- och hälsobaserad beskattning. Betydande strukturella förändringar har genomförts inom avfallsskatten, bilskatten, fordonsskatten samt beskattningen av el och bränslen. Skatterna på fossila uppvärmnings- och trafikbränslen har höjts och avfallsskatten skärpts.

I regeringens proposition med förslag till en ny miljöskyddslag från december 2013 (RP 214/2013) försöker man effektivisera tillstånds- och tillsynssystemet inom miljöskyddet genom ökning av planligheten och hänsyn till risker. Propositionen förbättrar och för enhetligar även kraven på bästa möjliga tillgängliga teknik som säkerställer tillståndet för miljön och möjliggör beaktandet av betydande naturvärden i ännu större mån inom miljö-tillståndsbehandlingen för torvutvinning.

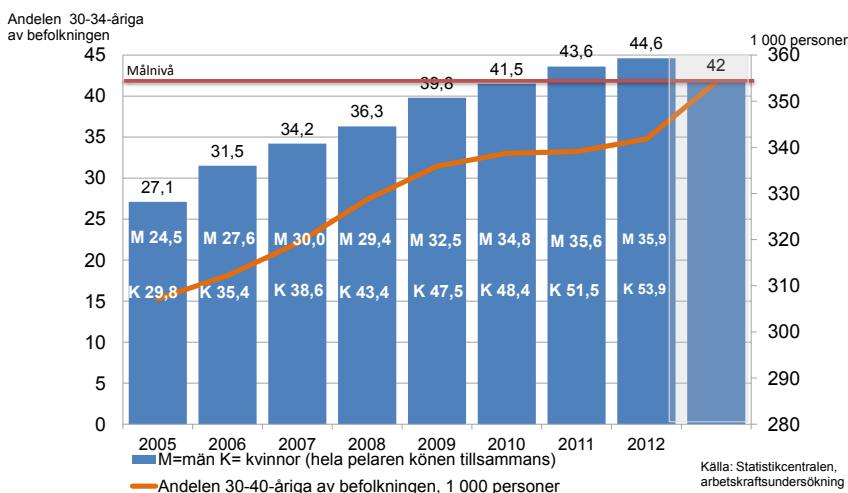
Programmet för hållbar konsumtion och produktion förnyades 2012. Statsrådet fattade utgående från programmet principbesluten Smartare konsumtion samt Hållbara miljö- och energilösningar (cleantech-lösningar) inom offentliga upphandlingar. Målet är bl.a. att med hjälp av ekonomisk styrning, offentliga upphandlingar, ansvarssystem och annan styrning stödja spridningen av kolsnåla och resurssmarta lösningar i kommunerna, företagen och hushållen.

4.4 Utbildningsmålsättningar

Högskoleexamina

Finland har haft som mål i EU 2020 strategin att 42 procent av 30-34-åringa skulle ha avlagt högskoleexamen år 2020. År 2011 var andelen högskoleexaminerade 43,6 enligt Statistikcentralens arbetskraftsundersökning¹. Finland håller på att uppnå det uppsatta målet när det gäller andelen högskoleexaminerade.

42% av 30-34-åringarna avlägger högskoleexamen år 2020

¹ Enligt Eurostats Europa 2020-indikator var den motsvarande andelen 46 procent. Skillnaden beror på att man i Eurostats statistik och de andra medlemsländernas målsättningar även inkluderar de som avlagt gamla studiegrader och som inom några år ersätts av dem som avlagt yrkeshögskoleexamen. Andelen 30-34-åringa som avlagt högskoleexamen håller på att minska i Finland, men eftersom de som avlagt examen på institutnivå ersätts med yrkeshögskoleexamina, kommer andelen högskoleexaminerade att öka något.

Regeringen beslutade våren 2013 att förnya ansöknings- och intagningstjänsterna till yrkesutbildningen, vuxenutbildningens ansökningstjänster samt utbildningsuppgiftstjänsterna. Förverkligandet av ungdomsgarantin understöds genom utökning av studieplatserna inom yrkesutbildningen. Läroavtalsutbildningen för unga förstärks och till läroavtalsutbildningen fogas en förhandsperiod.

Inledandet av högskolestudier påskyndas genom förnyande av studentintagningen. Universiteten och yrkeshögskolorna beslutar även i framtiden om sin intagning och kriterierna för den. Till utbildning som leder till examen ansöks via en gemensam rikstäckande antagning där ansökaren kan antas endast till ett utbildningsprogram. Högskolorna kan om de så önskar reservera en del av studieplatserna åt personer som inte tidigare fått någon studieplats i Finland.

De ändrade bestämmelser om högskolornas utbildningsansvar som förstärker högskolornas förmåga att på ett flexibelt sätt svara mot förändringarna inom vetenskapen, arbetslivet och samhället trädde i kraft vid ingången av 2014. Förändringarna förtydligar högskolornas utbildningsansvar, säkrar utbildnings- och kompetensbehoven och möjliggör koncentrerandet av utbildningen till större helheter. Underhållet av studiemotivationen understöds genom utveckling av utbildningsstrukturer och innehållet i studierna samt genom förbättring av styrningen under studierna.

De som avbrutit skolgången i ett tidigt skede

Regeringen har satt som mål att andelen tidiga skolavbrytare, dvs. 18-24-åriga som endast gått grundskolan skulle vara högst 8 procent. År 2012 var andelen enligt Statistikcentralens uppgifter 11,2 procentenheter, dvs. 53 058 personer. Andelen har minskat med 0,4 procent jämfört med 2011.

Andelen tidiga skolavbrytare 18 - 24 åriga år 2012

Kön	Avbrytare	Befolkning	Andel (%)
Män	30 475	241 636	12,6
Kvinnor	22 583	231 497	9,8
Sammanlagt	53 058	473 133	11,2

Procentandelen som använts i tabellen ovan är andelen 18-24-åriga som avbrutit sin skolgång i ett tidigt skede jämfört med resten av befolkningen i samma ålder. Befolkningstalet anges enligt läget den 31 december 2012, och studieuppgifterna enligt läget den 20 september 2012.

Regeringen främjar det nationella reformprogrammets målsättning om att minska antalet tidiga skolavbrott bl.a. med följande medel:

Förskoleundervisningen utvecklas. Utvecklandet av förskoleundervisningen och iakttagandet av barnens lärningssteg underlättar tidigt ingripande i lärningsproblem samt förverkligandet av utbildningsmässig jämställdhet. En arbetsgrupp som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet har slutfört sitt arbete och ytterligare åtgärder övervägs.

Andra utbildningspolitiska åtgärder som påverkar tillväxt och sysselsättning

Arbetskarriärerna förlängs genom utveckling av hela utbildningssystemet, speciellt elevintagningen och studiestödet.

De viktigaste åtgärder som inletts utifrån regeringens strukturpolitiska program är det strukturella reformerandet av utbildningen på andra stadiet och det fria bildningsarbetet, avhjälpan av högskolornas ansökningsanhopningar, höjningen av läropliktsåldern, begränsning av den subjektiva dagvårdsrätten samt den förpliktande förskoleundervisningen. Behörighetskraven för olika uppgifter inom den offentliga förvaltningen och serviceproduktionen ska också lättas. Beredningen av alla dessa åtgärder som ingår i det strukturpolitiska programmet inleddes i slutet av 2013 och de pågår till slutet av regeringsperioden, en del även längre än det.

Yrkehögskolornas startplatser har minskats från och med 2013 med sammanlagt 2 030. Minskningen riktades främst till kulturbranschen, men även turism-, bespisnings- och ekonomibranscherna samt tekniken och trafiken. På regional nivå har man tagit i beaktande minskningen av åldersgrupperna som övergår i utbildningen.

Universitetsfinansieringen förnyades vid ingången av 2013 och yrkehögskolornas dito 2014. Finansieringen påverkas i större mån än tidigare av antalet avlagda examina samt framskridningen med studierna. Reformen förbättrar avklarandet av studierna, försnabbar övergången i arbetslivet, förbättrar kvaliteten hos och internationaliseringen av undervisningen och forskningen och förstärker högskolornas specialisering. Överföringen av den grundläggande finansieringen av yrkehögskolorna till staten och ändringen av anstaltens juridiska status genomförs i det andra skedet av yrkehögskolereformen så att ändringarna träder i kraft vid ingången av 2015.

Gradvist ibruktagande av informations- och kommunikationsteknik vid studentexamen bereds, och dessutom säkerställs jämförbarheten av vitsorden mellan olika prov- och skrivningstillfällen, så att utnyttjandet av studentexamen kan möjliggöras vid intagningen av studeranden.

För att utbildningsgarantin ska kunna förverkligas förnyades den gemensamma antagningen till andra stadiet och den yrkesinriktade utbildningen, och den första antagningen enligt de nya ansökningskriterierna genomfördes hösten 2013. Reformen ger dem som just avslutat den grundläggande utbildningen samt de som saknar examen efter grundstadiet och en studieplats företräde vid elevintagningen till det andra stadiet.

Utvecklandet av de digitala ansökningstjänsterna fortsattes i anslutning till Tjänsten för den som lär sig. Med dess hjälp kan man säkra flexibel övergång åt studeranden från en utbildning till en annan. Opintopolku.fi –söktjänsten togs i bruk hösten 2013 och höstens gemensamma antagning till andra stadiets utbildning som inleddes i januari 2014 verkställdes via den.

Under läsåret 2013-2014 deltar 23 nätverksprojekt i programmet för effektivisering av genomförandet av yrkesinriktad utbildning. Nätverken täcker hela landet och de främjar sådana handlingsätt på lokal och på rikstäckande plan som förbättrar genomförandet av studierna.

Verkställandet av reformeringen av de ungas arbetslärnings- och läroavtalsutbildning inleddes vid ingången av 2014. För främjandet av ungas lärande i arbetet samt flexibelt samordnande av arbete och utbildning beviljades 8 miljoner euro i statsbidrag för 2014.

Utvecklandet av examenssystemet inom den yrkesinriktade utbildningen inleddes våren 2012. Ett mål för utvecklandet var att förstärka examinas kompetensunderlag och arbetslivsinriktning, och att på så sätt främja identifierandet och erkännandet av tidigare förvärvad kompetens.

I samband med förnyandet av det kompetensbaserade beskrivningssystemet och examenssystemet tar man i bruk det europeiska överföringssystemet för studieprestationer inom yrkesinriktad utbildning (European Credit system for Vocational Education and Training).

Alla barn har haft rätt till förskoleundervisning från och med den 1 augusti 2001. Förskoleundervisningen är frivillig och avsedd att garantera en högklassig övergång från dagvården till den grundläggande utbildningen. Kommunen är skyldig att ordna förskoleundervisning åt barn som bor i området året innan läroplikten inleds. Det är viktigt att man upprätthåller en ökning av målnivåerna för den grundläggande utbildningen, ett enhetligt uppfostringsmässigt kontinuum från förskoleuppfostringen till förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt garanterar tillräcklig jämställdhet mellan barnen. Regeringen beslutade i samband med det strukturpolitiska programmet att förskoleundervisningen görs förpliktande.

Läropliktsåldern höjs i enlighet med regeringens beslut om verkställandet av det strukturpolitiska programmet till 17 år i syfte att säkerställa kontinuiteten hos utbildningen i det kritiska uppväxtskedet, minska på skolavbrotten och förlänga de ungas arbetskarriärer. Reformen gäller hela åldersgruppen och bereds så att den skulle nå speciellt de unga som inte får någon utbildning efter den grundläggande utbildningen.

Samtliga invandrarelever garanteras tillräckligt stöd och förutsättningar för skolframgång. Utbildningen som bereder invandrare för gymnasieutbildning inleddes hösten 2014.

4.5 Fattigdomsmålet

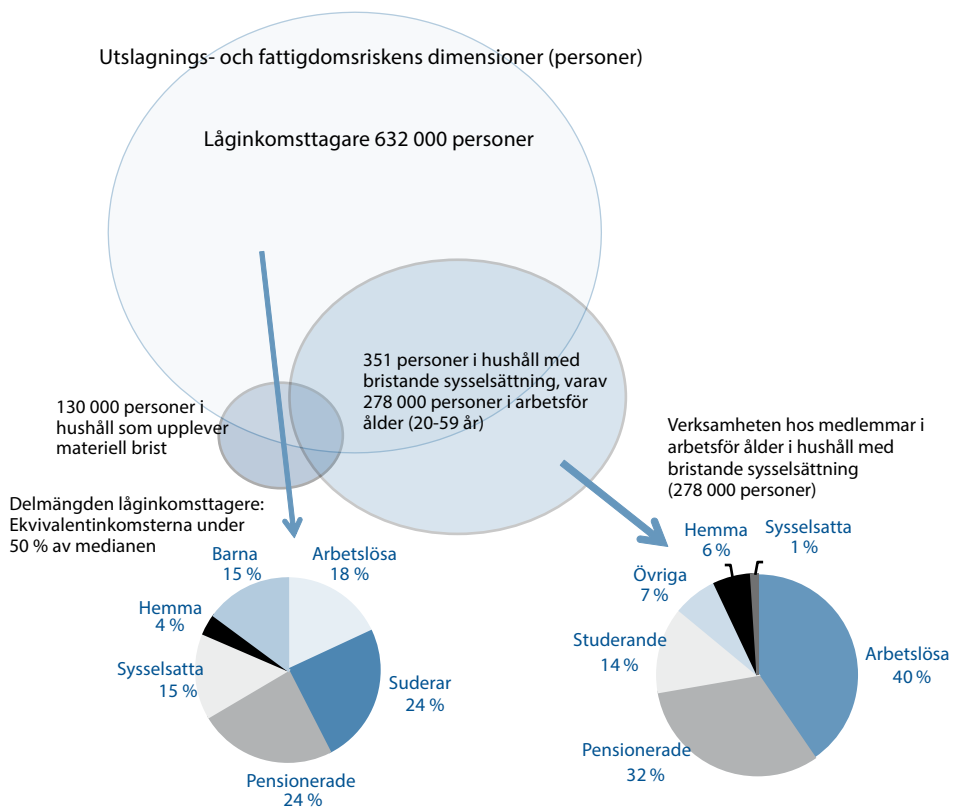
Vid Europeiska rådet i juni 2010 kom man överens om att utvärdera gruppen som hotas av fattigdom och utslagning med tre indikatorer, dvs. proportionell fattigdomsrisk, materiell brist och undersysselsättning i hushållet. 18-24-åriga studeranden som lever ensamma eller i hushåll som består av flera studeranden ska exkluderas ur kalkylen.

Då man tar i beaktande samtliga indikatorer som fastslagits av Europeiska rådet berör fattigdoms- eller utslagningsrisken sammanlagt 854 000 personer i Finland. Låginkomst-hushållen omfattar ca 632 000 personer, undersysselsatta ca 351 000 och hushållen som lider av materiell brist 132 000 personer.

Fattigdomen har under de senaste åren ökat främst i stadsregionerna och koncentrerats där till vissa specifika områden. År 2012 fanns det nästan 480 000 långvariga låginkomsttagare, dvs. 9,0 procent av hela befolkningen. Antalet har varit oförändrat under de senaste åren. Det är dock större än i början av 2000-talet. Efter 2005 har låginkomststatus minskat speciellt bland 65 år fyllda. Barnfattigdomen har också minskat. I Finland klassificeras även ca 110 000 studeranden som låginkomsttagare, även om läget för dem är tillfälligt.

Staten beslutade om förnyandet av det engagerande socialskyddet i samband med strukturreformen hösten 2013, och social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för ändamålet. Målet är att skapa ett system där hela den arbetsföra befolkningen erbjuds möjlighet att delta i samhällets verksamhet. Efter lagändringarna som trädde i kraft den 1 januari 2014 kan en arbetslös som tar emot anpassad arbetslöshetspenning förtjäna 300 euro i månaden utan att arbetslöshetsförmånen minskas. Om inkomsterna överskrider 300 euro, dras 50 av inkomsterna av från arbetslöshetspenningen. Ändringarna uppmuntrar arbetslösa till att ta emot även kortvarigt arbete och deltidsanställningar.

Vid ingången av 2014 ändrades även förutsättningarna för beviljande av yrkesrelaterad rehabilitering så att allt flera arbetsföra, och speciellt unga, får möjlighet till yrkesrelaterad rehabilitering i ett tidigare skede. Vid beviljandet av rehabilitering iakttas i större omfattning än tidigare förutom själva sjukdomen även andra faktorer som påverkar människans livssituation. Dessutom understöds partiellt arbetsföras återvändande och fortsättande i arbetet genom en förlängning av perioden med partiell sjukpenning. I grunderna för bestämmandet av bostadsstödet höjdes för 2014 års del de maximala godtagbara boendeutgifterna, utöver den sedvanliga höjning som beror på den genomsnittliga utvecklingen i fråga om kvadrathyrorna, med en extra nivåhöjning, och beredningen av den nya bostadsstödsdrag som träder i kraft den 1 januari 2015 fortsätter.

5 Andra reformer och användningen av strukturfonderna

Med anslagen inom Europeiska region- och strukturpolitiken har man understött uppnåendet av målsättningar i enlighet med Europa 2020-strategin. Genom Finlands strukturfondsstrategi för 2007-2013 har man förstärkt den nationella och regionala konkurrenskraften, sysselsättningen och välfärden. Under det sista egentliga programsåret framhövdes utvärderingen av verksamheten.

Under programperioden 2014-2020 ska EU:s region- och strukturpolitik bindas till verksamhet som är förenlig med Europa 2020-strategin. För programperioden 2014-2020 har utarbetats ett programdokument som inkluderar både Europeiska regionutvecklingsfondens och Europeiska socialskyddsfondens åtgärder. Finlands strukturfondsprogram inkluderar fem handlingslinjer som stödjer framför allt små och medelstora företags konkurrenskraft, sysselsättning samt social delaktighet och bekämpning av fattigdom. Det genomgående temat är främjande av kolsnål ekonomi.

Programåtgärderna gäller i enlighet med Europa 2020-strategins nationella handlingsprogram framför allt sysselsättande, innovativa tillväxtföretag samt regionernas egna starka och nya potentiella branscher. Åtgärderna förstärker dessutom smart regional specialisering och nätverksbildning. Mångsidiggörandet av företagsstrukturen fortsätts genom att stödja utvecklandet av små och medelstora företags produkter och tjänster, samt genom att utveckla och ta i bruk åtgärder som utvidgar innovationsunderlaget och som förstärker produktivitetstillväxt som främjar regional konkurrenskraft.

När det gäller främjandet av naturen, miljö kvaliteten och hållbart utnyttjande av naturresurser fokuserar man på innovationsverksamhet som tillsammans med näringslivet utvecklar exportdugliga lösningar på miljöfrågor, speciellt hantering, hållbar och effektiv användning av regionala naturresurser samt minskning av miljöbelastningen.

Energikonsumtionen och växthusgasutsläppen ska minskas genom ökad användning av förnybar energi och lokala energikällor samt förbättrad energi- och materialeffektivitet. Detta betyder bl.a. utveckling av innovativa lösningar i anslutning till förnybar energi samt utveckling av energi- och resurseffektiva produkter och tillhörande affärsverksamhet.

Ett av tyngdpunktsområdena i programmet är främjandet av social delaktighet och bekämpning av fattigdom. Under programperioden 2014-2020 satsar man speciellt i åtgärder som stödjer sysselsättningsförutsättningarna för dem som befinner sig i ett svagt arbetsmarknadsläge, förstärker arbets- och verksamhetsförmåga samt utslagningshotades delaktighet i samhället.

Genom åtgärder som understöds av Europeiska socialfonden utvecklas nya innovativa medel för främjandet av sysselsättandet av unga som ett led i ungdomsgarantin.

För att män och kvinnor som befinner sig utanför arbetskraften ska fås in på arbetsmarknaden förbättrar man deras yrkeskompetens med hjälp av individuella tjänster, styrning till utbildning och effektivisering av motiveringsmodeller samt genom utveckling av utbildningsinnehåll och modeller med hänsyn till könsaspekten.

Åtgärderna stödjer flexibla och individuella studie- och examensstigar så att man ska kunna reagera på arbetslivets hastigt föränderliga kompetensbehov, t.ex. arbetslivsbehov som uppstår vid gränssnitt mellan olika branscher eller behov som förutsätter särskild spjutspetskompetens. Åtgärder genomförs också med hjälp av utbildningsmässiga försök som gäller grupper i behov av speciellt stöd eller som annars är underrepresenterade inom utbildningen (bl.a. pojkar, män, etniska minoriteter).

Med strukturfondsmedel skapas förutsättningar för permanenta strukturella förändringar och de hjälper att reagera snabbt och flexibelt på akuta regionala och lokala behov.

Stadsregionerna spelar en betydande roll för genomförandet av Europa 2020-strategin. Kommissionens krav om tillräcklig finansiering av stadsregionerna i Finlands strukturfondsprogram (5 %) styrs till en projekthelhet som gäller de sex största städerna och som främjar öppna innovationsmiljöer, utnyttjande av öppen data i stadsutvecklandet samt invånarnas delaktighet.

6 Institutionella frågor och samarbetsparters deltagande

Den finländska grundlagen innehåller bestämmelser om den nationella beredningen av beslut som fattas av EU. Regeringen svarar enligt bestämmelserna om den nationella beredningen av EU-ärenden och beslutar om Finlands åtgärder.

EU-ärenden bereds vid behöriga ministerier, vid behov i samarbete mellan olika ministerier, och koordineras vid samordningssystemet för EU-ärenden, dvs. sektionerna inom kommittén för EU-ärenden, samt vid behov av EU-ministerutskottet.

Riksdagen har med stöd av grundlagen omfattande rättigheter att få information om EU-ärenden. Syftet med bestämmelserna är att garantera riksdagen möjlighet att påverka innehållet i beslut som fattas av EU. Riksdagen deltar i utformandet av de nationella ställningstagandena under hela berednings- och förhandlingsprocessen i EU. Riksdagens åsikter utgör utgångsläget för regeringens verksamhet i EU.

Riksdagen har deltagit i beredningen inom olika rådsuppställningar och Europeiska rådet både när det gäller kommissionens tillväxtutredning 2014 och den Europeiska styrperioden. Det nationella Europa 2020 –programmet presenteras åt riksdagen. Programmet presenteras i samband med EU-förfarandena även åt arbetsmarknadsorganisationerna.

**TEMATA FÖR
FM:S
PUBLIKATIONSSERIE:**

Budgeten

Utvecklande av förvaltningen

IKT-verksamhet

Kommunerna

Styrning och
redovisningsskyldighet

Finansmarknaderna

Ekonomiska och
finanspolitiska
översikter

Statens arbetsmarknadsverk

Beskattning

FINANSMINISTERIET
Snellmangatan 1 A
PB 28, 00023 Statsrådet
Telefon 0295 16001
Telefax 09 160 33123
www.finansministeriet.fi

16b/2014

Finansministeriets publikationer
april 2014

ISBN 978-952-251-567-4 (hft.)

ISSN 1459-3394 (hft.)

ISBN 978-952-251-568-1 (PDF)

ISSN 1797-9714 (PDF)

